नं-२०२

नं. ६.५

क्रमदीपिका

नं. १६५३

6041
40

658

क्रमदीपिका

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ कलान्तमायालवकान्तमू
र्त्तिः क्वणत्क्वणद्वेणुनिनादरम्यः । श्रितो हृदि व्या
कुलयंस्त्रिलोकीं श्रियेऽस्तु गोपीजनवल्लभो वः ।
गुरुचरणसरोरुहद्वयोत्थान् महितरजःकणका
न्मूर्द्धिन । गदितमिह विविच्य नारदाद्यैर्यजनवि
धिं कथयामि शार्ङ्गपाणेः । क्षितिसुरनृपविट्तुरी
यजानां मुनिवनवासिगृहस्थवर्णिनां च । जपहु
तयजनादिभिर्म्मनूनां फलति हि कस्य न कस्यचित्
कथंचित् । सर्वेषु वर्णेषु तथाश्रमेषु नारीषु नाना
ह्वयजन्मभेषु । दाता फलानामभिवांछितानां द्रागे
व गोपालकमंत्र एषः । नूनमच्युतकटाक्षपातने
कारणं भवति भक्तिरंजसा । तद्दृष्टयफलाप्तयेत
तो भक्तिमानथ कृती हरौ गुरौ । स्नातो निर्मलसू
क्ष्मशुद्धवसनो धौतांघ्रिपाणाननः स्वाचान्तः सुप
वित्रमुद्रितकरः श्वेतोर्द्ध्वपुण्ड्रोज्ज्वलः । प्राचीदिग्व
दनो निबध्य सुदृढं पद्मासनं स्वस्तिकं स्वासीनः स्व
गुरून् गणाधिपमथो वन्देत बद्धांजलिः । ततोऽस्त्र
मंत्रेण विशोध्य पाणी त्रितालदिग्बन्धहुताशशा
लान् । विधाय भूतात्मकमेतदंगं विशोधयेच्छुद्ध
मतिः क्रमेण । ईडावक्त्रे धूम्रमनन्तगतिबीजं सल

वंकं स्मरेत्पूर्व्वमंत्री सकलभुवनोच्छोषणाकरं । स
कं देहं तेन प्रजनतव पुषा पूर्य्य सकलं विशोष्य व्या
मुंचेत् पवनमथ मार्गेण रवमणेः । तेनैव मार्गेण
विलीनमारुते वीजे विचिंत्याहरणमाशुशुक्षणेः । आ
पूर्य्य देहं परिदह्य वामनोसुचेत् समीरं सहमस्मना
वहिः । टपरमतीवशुभ्रममृतांशुपुथेन विंदुनय
त्वललाटचन्द्रमसुतः सकलार्णमयी । लपरज
पान्निपान्परचयेत्तनया सकलं वपुरमृतेनोचहष्टि
मथवक्ष्यकरान्यमिदं । शिरोवदनहृत्तटकक्षवण
चोणगण्डोष्ठदंत हृयेषु सशिरोसुखेषु चशतिक्रमा
ह्विन्यसेत् । हृलस्यकरपादसंपिण्डनदयकेषादरा
त् सपार्श्वयुगपृष्ठनाभ्युदरकेषु पाशानथ । हृदय
कक्षककुदंसकरमूलदोःपदयुगोदरवक्त्रागतान्
बुधः । हृदयपूर्व्वमनेन पथान्वहं न्यसत्तु सकले
वरसिद्धये । इत्याद्यवर्ण्य वपुरणेशानादीकेनसाई
न्तपेशासविसर्गकशोभयेत्तैः । विन्यस्य केशवपु
रःसरमूर्त्तियुक्तैः कीर्त्यादिशक्तिसहितैर्न्यसत्तु क्रमे
ण । अथ कथयाम्यर्णानां मूर्त्तीः शक्तीः समस्तभुव
नमयीः । केशवकीर्त्तीनारायणकांतीमाधवस्त
ष्यान्तुष्टिः । गोविन्दः पुष्टिपुतो विष्णुर्धृतिमधुसूदनस्य

मध्वाख्यः शांतिः त्रिविक्रमस्य क्रियायुतन्वामनो दयायु
क्तः । श्रीधरयुताच मेधा हृषीकनाथस्य हर्षया युक्तः
श्रद्धजनाभस्य श्रद्धे दामोदरसंयुतायुनलज्जा । लक्ष्मीः
सवासुदेवा संकर्षणः सरस्वतीयुक्तः । प्रद्युम्नः प्री
तिसमेतोऽनिरुद्धको रतिरिमाः स्वरोपेताः । चक्रि
जयेगदिदुर्गे शांर्गी प्रभयान्वितस्तथा खड्गी । सत्या
शंखी वाणो हलि वाण्यौ मूषलियुग्विलासिनिका ।
शूली विजया पाशी विरजाविश्वान्वितोऽङ्कुशी भूयः
विनदा मुकुन्दयुक्तानन्दजसुनदे स्मृति स्थनेदियु
ता । नरकद्वी नरकजिता समृद्धिरथ स्युद्धियुग
वरिः कृष्णो बुद्धियुतः सत्ययुता शक्तिर्मतियुक्
स्वात्वतः शौरिः क्षमया शूरो रमया जनार्द्दनो मा
च भूधरः क्लेदी विश्वादिमूर्त्तियुता क्लिन्ना वैकुंठ
युक्तनथा वसुधा पुरुषोत्तमस्य वसुदा वलिना
च परा वलानुजोपेता भूयः परायणाख्यो बालः
सूक्ष्मा हयग्रसंध्येच महषा प्रज्ञा हंसः प्रभा वरा
हीनिशा च विमलोऽमोघा च नरसिंह विद्युते च
प्राणिगादिनामूर्त्तयो हलानां शक्तियुताः वर्णानु
क्रमासाई चन्द्रान्पुरस्तान्मूर्त्तीः शक्तीर्ई वमानान
तिं च उन्मान्मसेन्यादिभिः सन्नथान्नून्प्राणेषु

क्लिंक्रोयमथात्मनेत्यान् उद्यन्प्रद्योतनशतरुचिं
तप्तहेमावदातं पार्श्वद्वन्द्वेजलधिसुतयाविश्वधा
त्र्याचजुष्टं नानारत्नोल्लसितविविधाकल्पमापीत
वस्त्रं विष्णुंवन्देदरकमलकौमोदकीचक्रपाणिं
ध्यात्वैवंपरमपुमांसमक्षरैर्योविन्यसेद्दिनमनुके
शवादिकीर्त्तियुक्तैः सयायुःस्फूर्त्तिद्युतिकांतिकी
र्त्तिलक्ष्मीसौभाग्यैश्चिरमुपहितोभवेन्नरः अथ
मेवरमापुरसरंप्रभजेद्योमनुजोविधिंवुधः स
मुपेत्यरमांप्रथीयसींपुनरंतेहरितांव्रजत्यसौ इ
त्यच्युतीकृततनुर्विदधीत तत्त्वन्यासंमपूर्वकप
रात्परतनस्पेतं भूयःपरायवनदाह्वयमात्मनेच
नित्येतमुद्धरत्तनत्त्वमन्त्रन्क्रमेण सकलवपुषि
जीवेप्राणमायोज्यमथेन्यसन्तमतिमहंकारम्म
नश्चेतितंत्री कसुखवृत्पदयगलांघ्रिषष्ठ्योपाहपूर्वं
गुणगणमथकर्णादिस्थितेत्रपूर्वं वागादीन्द्रिय
वर्गमात्मनिलयेष्वाकाशपूर्वंगणंभूर्जीणस्येहृ
दयेशिरेचरणयोर्स्थितपुण्डरीकेहृदि विम्बानि
हिषडष्टयुगदशकलाध्यामानिसूर्यांडराडहत्ती
नांचयनस्तमनवसमुन्यस्पत्तरैमंत्रवित् अथ
परमेष्ठिपुमांसौविश्वनिहन्नीचसर्वइसुपानिष

दः न्यसेदाकाशादिस्थानस्थानयोर्यरलवलार्णैः स
लवकैः वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः
नारायणश्च क्रमशः परमेष्ठ्यादिभिर्म्मताः ततः को
पतत्त्वं त्तरौ विन्दुयुक्तं त्वसिंहं न्यसेत् सर्वगात्रेषु तज्
ज्ञः क्रमेणेति तत्त्वात्मको न्यास उक्तः सुसान्निध्यकृ
द्धि स्वसत्त्वादिषु स्यात् । इति कृतेऽपि कृतो भवति मु
वे सकलवैष्णवमंत्रजपादिषु पवनसंयमनस्तमु
नाचरेद् यमिह जन्मसमो मनुमिच्छति । अथवाखि
लेषु हरिमंत्रजपविधिषु मूलमंत्रतः संयमनम
मलधीर्म्मरुतो विधिनाभ्यसेत् स्वरतत्त्वसंख्यया ।
पुरतो जपस्य परतोऽपि विहितमथ तत्त्रिकं बुधैः ।
षोडशाय इह चरेद्दिनशः परिपूयते स खलु मासतो
ऽंचसः । अथवोगजन्ममनुना सुसंयमनं सकले
षु कृष्णमनुजापकर्मसु । सकृदेकसप्तकृतिवार
मभ्यसेत्तु यातु समस्तदुरितापहारिणा । अष्टा
विंशतिसंख्यमिष्टफलदं मंत्रं दशार्णं जपन्नाय
च्छेत पवनं सुशांसितमतिस्त्वष्टादशार्णेन चेत् ।
अभ्यस्तत्त्वविचारमन्यमनुभिर्वर्णानुरूपं जपन्
कुर्य्याद्रेचकपूरकं सुनिपुणः प्राणप्रयोगं नरः । रे
चयेन्मारुतं दक्षया दक्षिणः पूरयेद्वामयामध्यना

ष्ठापुनः। धारयेदीरितं रेचकादित्रयं स्यात्कला
दण्डविद्याख्यमात्रात्मके। प्राणायामं विधायेत्थ
मु निजवपुषा कल्पयेद्योगपीठं न्यसेदाधारश
क्तिप्रकृतिकमठशेषक्ष्मादीरसिन्धून्। श्वेतद्वी
पं च रत्नोज्ज्वलमहितमहामण्डपं कल्पहृदंल्प
द्वेशोऽग्न्याह्वयोरुद्वयवदनकटीपार्श्वयुग्मेष्वभूयः
धर्माद्यधर्मादिचपादगात्रचतुष्टयंल्पयथशे
षमङ्के। सूर्येन्दुवह्नीन्प्रणवांशाशुक्लान्स्वाय
त्तैः सत्त्वरजस्तमांसि। आत्मादित्रयमादिवीज
सहितं व्योमाग्निमायालवैर्ज्ञानात्मानमथाष्टदि
क्षु परितो मध्ये च शक्तीर्नव। न्यस्त्वा पीठमनुं च
तत्र विधिवत्तत्कर्णिकामध्यगं नित्यानन्दचिति
प्रकाशममृतं संचिन्तयेद्धामतत्। विमलोत्क
र्षिणी ज्ञाना क्रिया योगा च शक्तयः। प्रह्वी सत्या त
थेशानानुग्रहा नवमी स्मृता। ताः स्वदयं भगवा
न्विश्वं सर्वात्मिनस्त्वभूतात्मा। ङेन्ताश्च वासुदेवाः
सर्वात्मयुतनश्च संयोगः योगावयौ च पद्मपीठा
त्माङेयुतो नतिस्वांते। पीठमहामनुरुक्तः पद्मा
मोऽयं सपर्यास्त। करयोर्युगलं विधाय मंत्रात्म
कमाभ्यामभिधास्यमानमार्गात्। सकलं विदधी

नमंत्रवर्णैः परमंज्योतिरच्युतमेहरेस्तत्। इतिक्र
मदीपिकायांप्रथमःपटलः १। वक्ष्येमंत्रंत्रिभुवन
प्रथितानुभावमक्षीणपुण्यनिचयैर्मुनिभिर्विमृ
ग्यं। पक्षीन्द्रकेतुविषयेवसुधर्मकाममोक्षप्रदं
सकलकार्म्मणकर्म्मदहं। प्रतिगल्भमवोधतू
लराशिज्वलनंवागपिपत्वदंनराणां। दुरितताप
हरंविषापस्मृग्रहरोगार्त्तिनिवारणैकहेतुं।
जयदंप्रधने ऽभयदंविपिनेसलिलप्लवनेस्खले
नारणदंनरसंघ्निरथाद्विपहाडिकरंस्तनगोचर
णीयनधान्यकरं। वलवीर्य्यशौर्य्यनिचयप्रति
भास्वरकांतिसुभगत्वकरं। त्वभिताण्डककोटिम
णिमादिगुणाष्टकदंकिमत्रवहुनाखिलदं। शां
गीसोत्तरदंतः स्मृतोवामात्तिप्रकृद्वितीयार्णः। शू
लीशौरिर्वालीवलानुजद्वयमथाद्यारचतुष्टयं।
स्मरस्तुरीयःसाननहंतःस्यात्सममो ऽष्टमो ऽग्निस
खः। तदपिताह्यरयुग्मेनाडपरिगन्वेवमुद्धरेन्मं
त्रं। प्रकाशितोदशाक्षरोमनुरस्ययंमबुधिवः। वि
शेषतः पदारविन्दयुग्मभक्तिवर्द्धनः। नारदोमु
निरस्यचकीर्त्तितश्छन्दउक्तमस्यविभिर्विराडपिदेव
तासकललोकमंगलोनन्दगोपतनयःसमीरि

तः । शृंगाणि पंच वहन्तसुरदपितामसमेतेनेच्छकैरसुष्ण
सुखहन्तविस्फुपपन्नैः । त्रैलोक्यरक्षणसुजाप्यसर्वा
नकाम्यपूर्वेणवेनकथितानिविभक्तिसुक्तैः । ए
दयेनतिः शिरसिपावकप्रियासवषट्शिखाङ्गमि
तिवर्म्मणिसृजेत । सफडस्त्रमिसुदिनमंगपंचके
सवतत्र्थिवोघडुदितेहृशोयदि । मंत्राणेर्दशभि
रूपेतचन्द्रखवौरंगानादशाकसुदीरितेनमोऽन्त ।
एच्छीर्षनदनुशिखान्तुत्रमस्त्रपार्श्वद्वन्द्वसकटि
पृष्ठमूर्द्धसुक्ते । वक्ष्येमंत्रस्यास्यवीजेसशक्तिचक्री
शक्तीवामनेत्रप्रदीप्तः । सप्रद्युम्नोवीजमेतत्प्रदि
ष्टमेत्रः प्राद्युम्नाजगन्मोहनोध्यं । हंसोमेदोवक्र
हन्नाभ्युपेतः पोत्रीनेत्रायत्विनोऽसौसुगाणं । स्त्री
क्रोशक्तिः सर्वगीर्वाणहृन्देर्वन्यस्याग्रेर्वल्लभाकाम
देयं । विनियोगोऽस्यमंत्रस्यपुरुषार्थचतुष्टये । कृ
ष्णः प्रकृतिरित्युक्तोदुर्गाधिष्ठातृदेवता । गोपाय
तिसकलमिदंगोपायतिपरमसुमांसमितिगोपी
प्रकृतिस्तस्याजातेजनन्तिमहदादिकेपृथिव्यंतत्
प्रनयोर्गोपीजनयोः समीरणादाश्रयत्वतोव्याप्तभाव
ल्लभत्वमुपदिष्टंसान्द्रानन्दनिरंजनंज्योतिः स्वाहेति
स्वात्मानंगमयामीतिस्वतेजसेतस्मैयः कार्य्यकार

णेशः परमात्मेत्यच्युतैकतास्य भवेत्। अथवा गोपी
जन इति समस्तजगदवनशक्तिसमुदायः। तस्य
स्वान्यस्य स्वामी वल्लभ इतीह निर्दिष्टः अथवा व्र
जयुवतीनां दयिताय ज्ञो मिमां मदीयमपि। इत्य
र्पयेत्समस्तं वस्तूणि मगुणे समस्तसम्पत्त्यै।।१।
कृषशब्दः सत्तार्थो णश्चानन्दात्मकस्ततः कृष्णः।
भक्ताघकर्षणादपि नहृणत्वाच्च मेचमयवपुषः
गोः शब्दवाचकत्वाज्ज्ञानं तेनोपलभ्यत इति गोवि
न्दः। वेदानिति शब्दराशिं गोविन्दो गोविचारणादपि
नोक्तः। एतेऽभिमुखेऽनुक्रमतस्तत्पथ्याविभक्त्या सं
ज्ञात् पूर्वं मन्मथबीजादपयश्चात्। स्यात्तो चेदष्टा
दशवर्णो मनुवर्यो गल्वाद्गलो वांछितचिंताम
णिरेषः। पूर्वं प्रदिष्टे मुनिदेवनेस्य छन्दस्तु गाय
त्र्यामुदातिसंतः। ष्टगानि मंत्राणि च तस्य तस्कैर्वे
र्मावसानानि युगार्णमस्त्रं। बीजं शक्तिः प्रकृति
र्विनियोगश्चापि पूर्ववदमुष्य। पूर्वं तरस्य मनो
रथकथयामिन्यासमखिलसिद्धिकरं। व्यापप्या
योर्हस्तयोर्मेत्रमन्तर्बाह्यपार्श्वेनारहृद्वयेन।
न्यासो वर्णैस्तार युगमांतरस्य बिन्दन्ते सैहीं दहत्ये
विधेयः। शाखासु त्रीणि पर्वाण्यपि दशास्वष्टपद

ह्लिण्यां गुह्यपूर्व्वं वा मां गुह्यावसानं न्यसेत्त विधा
दधीः सृष्टिरुक्ता करस्थ्या । अंगुष्ठद्वन्द्वपूर्वा स्थि
तिरुभयकरे संहृतिर्वामपूर्वा दक्षांगुष्ठांतिके
तद्द्वयमपि सृजति स्थित्युपेते च कार्य्यं । तत्तः
स्थितिक्रमाद्द्वयोदश्यांगकानि विन्यसेत् । मंद
गपंचकं तथा विधिः समीरितः करे । त्रुटित्ने
म्नितु नाथ्य मातृकार्णैरभिविन्यस्य सविन्दुभिः
पुरोवत् । अत्र संहृतिसृष्टिमार्गभेदाद्घ्राता
न्तानि च मेत्रवर्णभाञ्जि । संहृतावनुगतेन मनु
वर्य्यः सृष्टिवर्त्मनि भवेत् प्रतिघातः । उक्तितः
खलु पुरोक्तवदेषां न्यासकर्म्मकथ्ययाम्यधुना
हं । महीसलिलपावकानिलवियत्तिगर्वीम
हान् पुनः प्रकृतिपूरुषौ परं महानि तत्त्वान्यथ ।
पदान्युहृदयास्यकान्याधित्त पंचमध्येहृदयेत्र
येसकलगण्डतोन्यसेत्त तद्धि पर्य्यासतः । यम
तमोऽयं न्यासः संप्रोक्तस्तत्त्वदशाकपरिकल्प
तः । कार्य्योऽन्येष्वपि सभिर्गोपालकमनुष्वफ
टितिफलसिद्ध्यै । आकेशादापादाद्धोर्ध्वाध्रुवष
टिति मनुवर्णन्यसेद्बुधैर्विधाः । मूर्द्धन्यक्षोणाः
श्रुत्योर्घ्राणास्यखहृदयजठरशिवजानुपत्स

क्रम॰
दी॰का
८

तथान्तराणि न्यसेत्। उक्ताः सृष्टिः शिष्टैः स्थितिरपि
मुनिभिरभिहितात्वृदादिमुखांतिका। संहारोऽङ्घ्रा
दिमूर्द्धान्तस्त्रितयमिदमिति विरचयेद्व्रसृष्टिमनु
स्थितिं। न्यासः संहारांतो मस्करिवैखानसेषु विहि
तोऽयं। स्थित्यंतो गृहमेधिषु सृष्ट्यंतो वर्णिनामिति
प्राहुः। वैराग्ययुजि गृहस्थे संहारं केचिदाहुराचा
र्य्याः। सहजानौ वनवासिनि स्थितिं च विद्यार्थिनो
सृष्टिं शिरसि विहिता मध्यासे वाद्यिता तर्ज्जनिकान्वि
ता। भ्रुवसि रहितांगुष्ठाज्येष्ठान्वितोपकनिष्ठिका।
नसि च वदने सर्व्वाः सन्यायसी स्पदितर्ज्जनी। नेस
र्व्वाः सज्यायसी स्पदितर्ज्जनी। प्रथमजयुता मध्या
नाभौ भ्रुवसि विहिताः शिवे। नात्रवांगुलयोर्जान्वोः
सांगुष्ठास्तु पदद्वये। स्थानानि योर्हि नियमो नांगुलि
स्थानयोर्भवेत्। वक्ष्यपरं न्यासवरं मन्त्रस्याभियं भूति
करं। मंत्रः दशाहतिमयं गन्नन मंमंत्रिवरैः। श्राधा
रध्वजनाभिहृत्कलमुखांसो रुहृदये कंथ रानाभ्योः
कुक्षिहृदोरुरोजयुगले पार्श्वापरश्रोणिषु। कासा
द्दिमुतिनःकपोलकरपत्तन्थयग्रणखांसके तन्त्रा
च्यादिदिशाम भूर्ध्नि सकले दोस्सोश्च सकृस्सो स्त
था। शिरोऽस्यास्यकंठाव्येहृत्तुन्दकन्यान्युजानुप्र

पत्त्रिवत्यमणीन्मनून्त्यान् । न्यसेच्छ्रोत्रगण्डांसपाव
द्दोजपार्श्वस्फिग्गरुस्थलेजानुजंघांघ्रियुग्मे । इतिक
थितंविमूर्त्तिपंजरंसकलसुखार्थधर्ममोक्षदं । न
वनरुणीमनोऽञ्जनं । हरिचरणाम्बुजभक्तिवर्द्धनं ।
स्मूर्त्तेयेऽथास्यमंत्रस्यकीर्त्तितेमूर्त्तिपंजरं शान्तिग्रह
विषारिघ्नंकीर्त्तिश्रीकांतिपुष्टिदं । केशवादियुगषट्
कमूर्त्तिभिर्यात्सर्वमिहिरान्नमोऽन्तिकान् । द्वादशा
क्षरभवाद्यैः स्वरैः क्लीववर्णरहितैः क्रमान्न्यसेत् ।
भालोदरस्थलहृल्लकूपनलेवामेतरपार्श्वभुजांतगले ।
वामत्रयपृष्ठककुत्सुतथामूर्द्धन्यथषड्युगवर्णम
नुंचैनन्यास्तनवप्रार्ककोटितेजामूर्द्धस्यावपुराखिले
सवासुदेवः ऊपस्थंसुविमलपाथसीवासिक्ष्यामो
तिप्रकटितमंत्रवर्णकीर्णं । स्वाष्टिस्थितीदशपंचांग
युगेमनुन्यादिकंत्रितयंकास्यल्पतसुविन्यसनंग्रथ
यित्वाचमुद्रां । सूर्योदिशांदशाकेवयनीयं । नारंहा
दैविश्वमूर्त्तीसुशांगीमासार्णीनेवारमध्येसुदेवाः ।
षड्हद्वार्णीमंत्रवर्ण्यःसउक्तःसाक्षाद्वारंमोक्षपूर्य्याः
सुगम्यं । धात्र्यर्यममित्राख्यावरुणांशुभगाविवस्व
दिन्द्रपूतनाः पूषाह्वरपर्ज्जन्यौत्वष्टाविष्णुश्चमानवः
प्रोक्ताः । सूर्ययुगलरन्ध्रार्णस्याहंमनोन्यासनंब्रुवे

रचयतु करद्वन्द्वे पंचांगमंगुलिपंचके। तनुमनुमनु
व्यापय्याथ त्रिधाः प्रणवं सकृत्मनुजलिपयोन्यस्याम्भू
यः पदानि सादरं। कचभुविललाटभ्रुयुग्मांतश्रवणा
क्षियुगलवदनग्रीवाहृन्नाभिकट्युभयान्दुषु। न्यस
त्वसितधीर्जान्वंघ्रोरक्षराणि शिरसि ध्रुवं नयनस्यहृद्गुह्यां
घ्रिष्वर्पयेत्पदपंचकं। पंचांगानि न्यसेद्भूयो मुन्यादीन
प्यन्यसेद्वैतत्संपूर्वेणाथो वक्ष्ये मुद्रा वध्यामन्वोर्याः स्युः
प्रतंगुष्ठाकृजवो हस्तशाखा भवेन्मुद्रा हृदये शीर्षके च।
अधोंऽगुष्ठा खलुमुष्टिः शिखायां करद्वन्द्वांगुलयो वर्म
णि स्युः। नाराचमुष्ट्युद्धतबाहुयुग्मकांगुष्ठतर्ज्जन्युदि
तो ध्वनिरस्त्र। विष्वग्विषक्तः कथितास्त्रमुद्रा यत्राक्षिणी
तर्ज्जनीमध्यमेऽत्र। उत्क्षेवामकरांगुष्ठो लग्नस्तस्य क
निष्ठिका। दक्षिणांगुष्ठसंयुक्तान्यकनिष्ठाप्रसादिता।
तर्ज्जनीमध्यमानामाः किंचित्संकुच्य चालिताः। वेणु
मुद्रेह कथिता सुगुप्ता प्रेयसी हरेः। नोच्यतेऽत्र प्रसि
द्धत्वान्माला श्रीवत्सकौस्तुभाः। उच्यतेऽद्भुतमुद्राणां
भद्रा विल्वफलाकृतिः। अंगुष्ठं वाममुद्दण्डितमितर
करांगुष्ठकेनाथ बद्धा तस्याग्रं पीडयित्वांगुलिभिरपि
च ता वामहस्तांगुलीभिः। बद्धा गाढं हृदि स्थापयतु
विमलधीर्व्याहरन्मारबीजं विल्वाख्या मुद्रिकेषा स्फुट

मिहकथितागोपनीयाविपितैः। मनोवाणीदेहैर्य
दिहचगुणावापिविहितंत्वमस्यामस्यावातमखिलम
सोदुष्कृतचयं। इमांमुग्धांजानन्नपयतिनरतंस्मर
शरणानमंत्वस्याधीनाभवतिसततंसर्वजनता। प्र
णवत्सदावसानेसचतुर्थिस्वदर्शनंतथास्वपदं। उ
क्त्वाफडंतमनुनाकलयेन्मनुनास्वमुद्रयादशहरि
तः। इतिविधायसमस्तजगज्जनिस्थितिविनाशवि
धानविशारदं। स्तुतिविस्मयमजंमनुविग्रहंस्मर
तगोपवधूजनवल्लभं। इतिक्रमदीपिकायांद्विती
यःपटलः २॥ अथप्रकटसौरभोद्गलितमाध्विको
त्फुल्लसत्प्रसूननवपल्लवप्रकरनम्रशाखैर्द्रुमैः।
प्रफुल्लनवमंजरीललितवल्लरीवेष्टितैःस्मरेच्छि
शिरितंशिवंसितमतिस्तुवृन्दावनं। विकाशिसु
मनोरसास्वदनमंजुलैःसंचरच्छिलीमुखमुखोद्ग
तैर्मुखरितांतरंझंकृतैः। कपोतशुकशारिकापर
भृतादिभिःपत्रिभिर्विरावितमितस्ततोभुजगशत्रु
नृत्याकुलं। कलिन्दुहितुश्चलल्लहरिविप्रुषांवा
हिभिर्विनिद्रसरसीरुहोदररजश्चयोद्धूसरैः। प्रदी
पितमनोभवव्रजविलासिनीवाससांविलोलन
परैर्निषेवितमनारतंमारुतैः। प्रवालनवपल्ल

क्र·
दी·का·
८

वंमरकतच्छदंवज्रमौक्तिकप्रकरकोरकंकमलरा
गनानाफले। स्थविष्ठमखिलर्त्तुभिःसततसेवितं
कामदं। तदंतरपिकल्पकांघ्रिपमुदंचितंचिन्तयेत्।
सुहेमशिखरावलेरुदितभानुभास्वरामधोऽस्य
कनकस्थलीममृतशीकरास्राविणः प्रदीप्तमणि
कुट्टिमांकुसुमरेणुपुंजोज्ज्वलांस्मरेत् पुनरतन्द्रितो
विगतषट्तरंगोबुधः। तदन्तकुट्टिमनिविष्टमहि
ष्ठयोगपीठेऽष्टपत्रमरुणंकमलंविचिंत्य। उद्यद्वि
रोचनसरोचिरमुष्यमध्येसंचिन्तयेत्सुखनिविष्ट
मथोमुकुन्दं। सुत्रामरत्नदलितांजनमेघपुंजप्रत्य
ग्रनीलजलजन्मसमानभासं। सुस्निग्धनीलघनकुं
चितकेशजालंराजन्मनोज्ञशितिकंठशिखंडचूडं।
रोलम्बलालितसुरद्रुमसूनकल्पितोत्तंसमुत्कचन
वोत्पलकर्णपूरं। लोलालकस्फुरितभालतलप्रदी
प्तगोरोचनातिलकमुज्ज्वलचिल्लिमानं। आपूर्णशा
रदगतांकशशांकबिम्बकांताननंकमलपत्रविशा
लनेत्रम्। रत्नस्फुरन्मकरकुंडलरश्मिदीप्तगंड
स्थलीमधुरमुन्नतचारुनासं। सिन्दूरसुन्दरतराध
रमिन्दुकुन्दमन्दारमन्दहसितद्युतिदीपितांगं। व
न्यप्रवालकुसुमप्रचयावकॢप्तग्रैवेयकोज्ज्वलम

नोहरकम्बुकंठं । मत्तभ्रमद्भ्रमरजुष्टविलम्बमान
संतानकप्रसवदामपरिष्कृतांसं । हारावलीभगण
राजितपीवरोरोव्योमस्थलीलसितकौस्तुभभानुमं
तं । श्रीवत्सलक्षणसुलक्षितमुन्नतांसमाजानुपी
नपरिवृत्तसुजातबाहुं । आबन्धुरोदरमुदारगभी
रनाभिंभृंगांगनानिकरमंजुलरोमराजिं । नानाम
णिप्रघटितांगदकंकनोर्म्मिग्रैवेयसारसननूपुर
तुन्दवन्धं । दिव्यांगरागपरिपिंजरितांगयष्टिमापी
तवस्त्रपरिवीतनितम्बविम्बं । चारूरुजानुमनुवृ
त्तमनोज्ञजंघंकांतोन्नतप्रपदनिन्दितकूर्म्मकान्तिं ।
मणिकादर्पणलसन्नखराजिराजद्रक्तांगुलिच्छद
नसुन्दरपादपद्मं । मत्स्यांकुशाविदरकेतुजवाब्ज
वज्रसंलक्षितारुणतरांघ्रितलाभिरामं । लावण्य
सारसमुदायविनिर्म्मितांगसौन्दर्य्यनिन्दितमनो
भवदेहकांतिं । आस्यारविन्द परिपूरित वेणुरन्ध्र
लोलत्करांगुलि समीरित दिव्यरागैः । शश्वद्द्रवी
कृत विकृष्टसमस्तजंतु संतानसंतति मनंतसु
खाम्बुराशिं । गोभि र्मुखाम्बुजविलीन विलोचना
भिरूधोभरस्खलितमंथरमन्दगाभिः । दंताग्रदष्ट
परिशिष्ट तृणांकुराभिरालम्बिवालधिलताभिर

थाभिवीतंतत्प्रस्नवस्नतविह्वघ्णपूर्णानिस्थ लास्याव
गाद्च्चरितफेनिलङ्गयमुखैः। वेणुप्रवर्त्तितमनोह्
रमन्दगीतिदत्तोच्चकर्णयुगलैरपितार्णकैश्च। प्रत्य
ग शृंगमरडमस्तकसंप्रहारसंरम्भवल्गनविलोलखु
राग्रपातैः। आमेडरैर्विहलमास्त्रगलैरुदग्रपुच्छैश्च व
त्सतरवत्सतरीनिकायैः। हम्बारवक्षुभितदिग्वलयै
र्महद्भिरप्युक्षभिः पृथककुद्भरभारखिन्नैः। उत्तम्भितपु
तिपुटीपरिपीतवंशध्वानामृतोद्गतविकाशिविशालघ्रा
णैः। गोपैःसमानगुणशीलवयोविलासवेशैश्चमूर्छि
तकलस्वनवेणुवीणैः। मन्दोच्चतालपटुगानपरैर्वि
लोलदोर्वल्लरीलसितलास्यविधानदक्षैः। जंघान्तपी
वरकटीरतटीनिबद्धव्यालोलकिंकिणिघटारणितैर
टद्भिः। मुग्धैस्तरक्षुनखकल्पितकंठभूषैरव्यक्तमंजु
वचनैः पृथुकैःपरीते अथसललितगोपसुन्दरीणां
पृथुनितिविवीघनितम्बभारमंथराणां गुरुकुचभरभं
गुरविलग्नत्रिवलिविजृम्भितरोमराजिभाजां। तद
तिरुचिरचारुवेणुवाद्यामृतरसपल्लवितांगजांघ्रि
पस्य। मुकुलविसररम्यरूढरोमोद्गमसमलंकृतगा
त्रवल्लरीणां उदितरुचिरहासचन्द्रातपपरिजृम्भि
तरागवारिराशेः। तरलतरतरंगभंगाविप्रुटप्रकर

समग्रमविनुसंततानां । तदतिरुचिरमन्दस्मितचा
पच्युतनिशितेक्षणमारबाणहृष्टा । दलितसकल
मर्म्मविह्वलांगपरिस्खलङः सहवेपथुव्यथानां । तद
तिसुभगकम्ररूपशोभामृतरसपानविधानलाल
सानां । प्रणयसलिलपूरवाहिनीनामलसविलोल
विलोचनाम्बुजजानां । विस्रस्तकबरीकलापविग
लत्फुल्लप्रसूनस्रवान्माध्वीलम्पटचंचरीकघटया
संसेवितानां मुहुः । मारोन्मादमदस्खलत्कडगिरा मा
लोलकांचुछसन्नीवी विश्लथमानचीन सिचयांता
वि र्नितम्बबिंबां । स्खलितललितपादाम्भोजमन्दा
भिघातक्वणितमणितुलाकोट्याकुलाशामुखानां ।
चलदधरदलानां कुड्मलत्पक्ष्मलाक्षिद्वयसरसिरु
हानामुल्लसत्कुण्डलानां । द्राघिष्ठश्वसनसमीरणा
भितापप्रम्लानीभवदरुणोष्ठपल्लवानां । नानोपा
यनविलसत्कराम्बुजानामालीभिः सततनिषेवि
तेसमंतात् । तासामायतलोलनीलनयनव्याकोश
नीलोत्पलस्रग्भिः संपरिपूरिताखिलतनुं नानावि
लासास्पदं । तन्मुखपाननपंकजप्रविलसन्माध्वीर
सास्वादिनीं बिभ्राणंप्रलयोन्मदाद्विमधुकृन्मालां
मनोहारिणीं । गोपीगोपपशूनां बहिःस्मरेदग्रतोऽ

क्र· टी·का· १· 10

स्वर्गीर्वाणचरं। विद्यार्थिनीविरिंचिविष्णुतपनशातम
न्मुखर्षिका लोकपालहृदहिणनोमुनिनिकुरंवसंघ
र्म्मवांछयामायपरं। योगीन्द्रनाथपदृष्टेमुमुक्षमाण
न्समाधिस्थसत्मनकायान्। सर्वेमर्कोतानयथयक्षसिद्ध
गन्धर्वविद्याधरचारणांश्च। सकिन्नरानप्सरसश्चमु
ख्यान्कामार्थिनोनर्त्तनगीतवाद्यैः। शंखेन्दुकुन्दधव
लेसकलागमज्ञैसौदामिनीजनितपिंगजटाकलापं।
तत्पादपंकजगतामचलांचभक्तिंवांछन्तमुज्झितन
तरान्यसमस्तसंगं। नानाविधस्तुतिगणान्वितस
स्वरागग्रामत्रयीगतमनोहरमूर्छनाभिः। संप्रीण
यंतमुदिताभिरमुंमहत्मासंचिंतयेन्नभसियान्तमु
तेमुनीन्द्रं। इतिध्यात्वात्मानंपटुविषादथीर्नन्दननयं
प्ररोहज्जैर्वाद्यप्रभृतिभिरनिन्द्योपहृतिभिः। यजेद्भू
योभक्त्यास्ववपुषिवहिष्ठैश्चविभवैर्विधानंतद्धोमोब
यमनलसान्निध्यदमथ। श्रावच्यभुविगोमयाम्भ
सास्थण्डिलंनिजमनुत्रविष्टरं। न्यस्यतत्रविहितास्य
दोःक्षमसांशांवमत्तमस्तुनाविशोधयेत्। तत्रगन्ध
स्त्वमनादतानयोनिविलिपेडदयमत्रमुच्चरन्। पूर
येद्धिमलपाथसासुधीरत्नरैःप्रजिगतैःशिरोऽन्निकैः
पीठपंखमसिलिख्यमंत्रविद्ध्रिवासरनिशाकृतां

क्रमात् । मण्डलानिविधकस्त्वोऽर्घ्यैरर्च्चयेद्दनपूर्व
दीपितैः तत्रतीर्थमनुनाभिवाहयेत्तीर्थमुख्यरुचिम
ण्डलात्पुनः । स्त्रीपद्मकमलतोहरिन्नथागालिनीच
शिखयाप्रदर्शयेत् । तज्जलेनयतमंत्रवीक्षितंवर्म्म
णासमवगुंठ्यदीर्घजा । मूलमंत्रसकलीकृतेन्यसे
दंगकैश्चकलयेद्दिशोऽस्त्रतः । अवन्तनादियुतमच्युती
कृतंसंस्मरेशान्नपत्रमंत्रमष्टधा । किंचनक्षिपत्तवर्ड्ढ
नीजलेप्रोक्षयेन्निजतनुंततोमुना । त्रिःकरेणमनु
नाखिलंतथास्नायनंकुसुमचन्दनादिकं । शंखपूरण
विधिःसमीरितोगुप्तपूर्वयजनाग्रणीरिह । गंगेचय
मुनेचैवगोदावरिसरस्वतिनर्म्मदेसिन्धुकावेरिजले
ऽस्मिन्सन्निधिंकुरु । एवतीर्थमनुःप्रोक्तोडरितोय
निवारणः । कनिष्ठांगुष्ठकौप्राक्तौकरयोरितरेतरम् ।
तर्ज्जनीमध्यमानामाःसंहितामुग्नवर्ज्जिताः मुद्रैषा
गालिनीप्रोक्ताशंखस्योपरिचालिता । अथमूर्द्धनिमू
लचक्रमध्येनिजनाथानाणनायकंसमर्च्य । न्यसन
क्रमतश्चपीठमंत्रैर्ज्जलगंधाक्षतपुष्पधूपदीपैः ।
प्रयजेदथमूलमंत्रतेजोनिजमूलेहृदयेभ्रुवोश्चम
ध्ये । त्रितयंस्मरतःस्मरेत्तदेकीकृतमानन्दघनंत
डिल्लताभं । तत्तेजोऽङ्कैःसावयवीकृत्यविभूत्यांगा

तंविन्यस्ययजेदासनपूर्वैः । मूर्धांतैर्भूयोजलगन्धादि
भिरर्च्चांकुर्य्यादित्याद्यंगविधिनावधिमंत्री । भूयोवेणुं
वदनस्थंवक्षोदेशेवनमालांवक्षोजोर्ध्वप्रयजेच्चश्रीव
त्सकौस्तुभंरत्नं । श्रीखण्डनिःस्यन्दविचर्च्चितांगोमूले
नभालादिषुचित्रकाणि । लिख्यादथोपंजरमूर्त्तिमं
त्रैरनामयादीपशिखाकृतीनि । पुष्पांजलिंवितनुया
दथपंचकृत्वोमूलेनपादयुगलेतुलसीद्वयेन । मध्ये
हृपारियुगलेनचमूर्ध्निपद्मद्वन्द्वेनषड्भिरपिस
र्वतनौचसर्वैः । श्वेतानिदक्षभागेसितचन्दनपंकि
लानिकुसुमानि । रक्तानिवामभागेऽरुणचन्दन
पंकसिक्तानि । तद्वत्तुधूपदीपौसमर्प्यवितनुयात्तथा
रसैःकुसुमं । सुखवासंदत्वासमर्च्चयेत्सुगन्धिपुष्पाद्यैः ।
ताम्बूलगीतनृत्यवाद्यैःसंतोष्यचुलुकसलिलेन । ब्र
ह्मार्पणाख्यमनुनाकुर्य्यात्स्वात्मार्पणंमंत्री । अथवा
संकुचितधियामयंविधिर्मूर्त्तिपंजराख्यः । यद्यष्टाद
शलिपिनास्वाणिपदांगैर्वैणपूर्वैःप्रोक्तः । सुप्रसन्न
मथनन्दनतनूजंभावयन्जपतुमंत्रमनन्यः । सार्थंस
स्मृतियथाविधिसंख्यापूरणोत्सुयमनंविदधीत । प्र
णवपुटितंवीजंजप्त्वाप्रांतेसहिताष्टकंनिजगुरुमु
खादासमान्योगान्स्तनुतेमहामतिःसदन्त्यजाविदान

त्वात्माथोजपंसमर्पयेदितिजपविधिःसम्यक्प्रो
क्तोमदुदितयाश्रितः। यक्रमेभजनेविधिन्नरोभवि
तासौदयितःशारीरिणां। अपिवाकुकमलैकमन्दिरं
परमंतेसमुपैतितन्महः। इतिश्रीक्रमदीपिकायांतृ
तीयःपटलः ३ कथ्यतेखलुमंत्रवर्य्ययोःसाधनेस
कलसिद्धिसाधनं। यद्विधायमुनयोमहीयसींसिद्धि
मीयुरिहनारदादयः। विंप्रप्रशस्तकामप्रभृतिरिशु
चटंतिर्म्मलांगंगारिष्ठंभक्तिं। कस्मांघ्रिपंकेरुहयुग
लरजोरागिणीमुद्वहंतं। वेत्तारंवेदशास्त्रागमविम
लपथांसम्मतंसत्सुदांतंविद्यांयःसंविविनस्तुःप्रव
णातनुमनादेशिकंसंश्रयेत्। संतोषयेदकुटिलार्द्र
तरांतरात्मातंस्वैर्धनैश्चवपुषाप्यनुकूलवाण्या। अ
ब्दत्रयंकमलनाभधियातिधीरस्तच्छेविवदन्नुगुणाव
थमेत्रदीक्षो। प्रपंचसारप्रथितानुदीक्षासंस्कार्य्य
तेसम्प्रतिसर्व्वसिद्ध्यै। ऋतेययामंत्रतजापितोऽपि
सिद्धिंनयद्यास्यतिमंत्रपूगः। अथप्रगोविदधीतभु
वःस्थलीमपियथाविधिवास्तुबलिंस्तुधः। मंचल
दोम्मितमत्रतुमण्डपंमस्रणवेदिकमारचयेत्ततः।
त्रिगुणितंतुयुजाकुशमालयापरिहतंप्रहृतिध्वजभू
षितं। मुखचतुष्कपयस्तरुतोरणंसितवितानविरा

12

जितमुज्ज्वलं । वसुत्रिंशदंगुलिप्रमितखातनताराय
तेवमोर्वसुपतेरथोककुभिधिष्ण्यमस्मिन्नुथः । करोत्त
वसुमेखलंवसुगणाईकोणं प्रतीच्यवस्थितगजाथ
रप्रमितयोनिसंलक्षितं । ततोमण्डपेगव्यगंधाम्बुसि
क्तेलिखेन्मण्डलंसम्यगष्टच्छदाब्जं । सहत्तत्रयंराशिपी
ठांघ्रिवीथीचतुर्द्वारशोभोपशोभाश्रियुक्तं । ततोदेशि
कःस्नानपूर्वंविधानंविधायात्मपूजावसानंविधिज्ञः
स्ववामाग्रतःशंखमर्घ्यंपाद्याचमनाद्यानिपात्राणि
संपूरितानि । विधायाग्रतःपुष्पगन्धाक्षताद्यंकरस्ता
लनेष्टष्टतस्थापिपात्रेप्रदीपावलीदीपितेसर्वमन्य
त्वदृग्गोचरेसाधनंचादधीत । वायव्यादीशपर्यंत
मर्च्यापीठस्याङ्गगौरवीपंक्तिराद्ये । पूज्योऽन्यत्राप्या
स्त्विकेयःकराब्जैःपाशांदंतस्वर्णपभीतीर्दधानः । आरा
ध्याधारशक्त्यायमरश्चरणपावयोर्मध्यभागेधर्मा
दीन्वह्निराक्षसःपवनशिवगतान्दिक्षुधर्मादिकांश्च
मध्येशेषाब्जबिम्बत्रितयगुणगणान्मध्यजंकेशराणां
मध्येमध्येचशक्तीर्नवसमभियजेत्पीठमंत्रेणमूर्यः ।
ततःशालीन्मध्येकमलममलांस्तण्डुलवरानपिन्यस्य
दर्भांस्तदुपरिचकूर्चाक्षतयुतान् । न्यसेत्स्वादक्षिणपा
त्रंतदुपरिकृशानोर्दशकलायकाराद्यर्णाद्यायजत्तच

सुगंधादिभिरिमाः। न्यसेत्कुम्भंतत्रत्रिगुणितलस
त्तंतुकलितं। जपंस्मारंधूपैःसुपरिमिलितंजौंगकम
येः। कभाद्यैःकुम्भेऽस्मिन्नठडवसिभिर्वर्णयुगलैस्तथा
न्यस्याभ्यर्च्यास्तदनुत्वमणौद्वीदशाकलाः। एवंसंक
ल्प्याग्निमाधाररूपंभानुंतद्वत्कुम्भरूपंविधिज्ञः। न्य
स्येत्तस्मिन्नत्तताद्यैसमेतंकूर्च्चंस्वर्णंरत्नवर्यैःप्रदीप्तं।
अथक्वाथतोयैःक्षकारादिवर्णैरकारावसानैःसमा
पूरयेत्तं। स्वमंत्रत्रिजापावमानंपयोभिर्गवांपंचग
व्यैर्जलैःकेवलैर्वा। कलसजलेऽस्मिन्त्वसुयुगसंख्याः
स्वरगणपूर्वान्यसेत्तथैव। उडुपकलास्ताःसलि
लसुगन्धाक्षतसुमनोभिस्तदनुयजेच्च। उदिच्यकुष्ठ
कुंकुमाम्बुलोहसजटामुरैः। सुशीतमित्युदीरितं
हरेःप्रियाष्टगन्धकंक्वाथतोयपरिपूरितोदरेसंवि
लोड्यविधिनाष्टगन्धकं। सोमसूर्य्यशिखिनांकलाः
पृथक्स्वकर्म्मविनियोजयेत्क्रमात् तत्तदात्तरभ
वास्तुकादिभिष्ठादिभिःपुनस्तकारजाःकलाः। पादि
भिर्म्मलिपिजास्तुविन्दुजाःस्पादिभिःस्वरगणेनना
दजाः। समावाहनांतेऽसुसंस्थापनाद्याश्चस्तत्रत
त्राभिजप्यावुयेन। समभ्यर्च्यनास्ताःपृथक्क्षत्रपाथोऽ
र्पयेन्मूलमंत्रेणकुम्भेयथावत्। सहकारवोपि

क्र·
दि·का·
१६

पनसल्लवकैः शातमन्युवल्लिकलितैः कलसंपिदध्या
त्पुष्पफलतण्डुलकैरभिपूर्णयम्बुभवक्रिकया। अ
भिवेष्टयेत्तदनुकम्ममुखेनवनिर्मलांशुकयुगेनबुधः
समलंकृतेऽब्जकुसुमादिभिरप्यभिवाहयेत्परतरंच
महः। सकलीविधायकलसस्यममुंहरिमर्णतत्त्व
मनुविन्यसनैः। परिपूजयेद्गुरुरथावहितः। परिवा
रयुक्तमुपचारगणैः। दत्त्वासनंस्वागतमप्युदीर्यत
थार्घ्यपाद्याचमनीयकानिस्नानंचवासंचविभूषणा
निसांगायतस्मैविनियोज्यमंत्री। गात्रेपवित्रैरथग
न्धपुष्पैः पूर्वंयजेन्न्यासविधानतोऽस्य। सृष्टिस्थिती
सांगपुगंचवेणुमालामभिज्ञानवरास्त्रमुख्यौ। मू
लेनचात्मार्चनवत्सपूर्णंसमर्चयेदावरणानिभूयः।
दिक्षुथदामसुदामौवसुदामःकिंकिनीचसम्पूज्याः।
तेजोरूपास्तद्वद्धृदंगाणिचकेशरेषुसमभियजेत्।
इन्द्रवह्निनिर्ऋतिसमीरणशिवदिक्षुहृदयादिवर्म
पर्यंतं। पूर्वादिदिक्ष्वतोऽस्त्रंक्रमेणगन्धादिभिस्तु
ष्टमनाः। मुक्तेन्दुकांताकुवलयहरिणीलहुताशसम
प्रभाःप्रमदाः। अभयवरस्फुरितकराःप्रधानतनवो
ऽदेवताःस्मर्याः। रुक्मिण्याद्यामहिषीरष्टौसम्पू
जयेद्दलेषुततः। दक्षिणकरस्थनकमलावसुपूरि

नस्तुपात्रमुद्रिताब्जकराः। रुक्मिणप्राख्यासत्यासना
ग्निजित्याह्वयासुनन्दाच। भूयश्चमित्रविन्दासुलक्ष्म
णाऋक्षजासुशीलाच। तपनीयमारकताभाःसुसि
तविचित्राम्बरादिशश्चैताः पृथुकुचभरालसांग्यो
विविधमणिप्रकरविलसिताभरणाः। ततोयजे
द्दलाग्रेषुवसुदेवंचदेवकीं। नन्दगोपंयशोदांचब
लभद्रंसुभद्रिकां। गोपालगोपीश्चगोविन्दविली
नमतिलोचनाः। ज्ञानमुद्राभयकरौपितरौपीतपा
ण्डरौ। दिव्यमाल्याम्बरालेपभूषणौमातरौपुनः।
धारयंतौचवरदंपायसापूर्णपात्रकं। अरुणश्याम
लेहारमणिकुण्डलमण्डिते। बलःशंखेन्दुधवलो
मुषलंलांगलंदधत्। हालालोलोनीलवासाहेला
वानेककुण्डलः। कलायश्यामलाभद्रासुभद्राभद्र
भूषणा। वराभययुतापीतवसनारूढयौवना।
वेणुवीणावेत्रयष्टिशंखशृंगादिपाणयः गोपागो
प्यश्चविविधोपायनात्तकराम्बुजाः। मन्दारादींश्चत
द्वाह्येपूजयेत्कल्पपादपान्। मन्दारसंतानकपारि
जातकल्पद्रुमाख्यान्हरिचन्दनंच। मध्येचतुर्दिक्ष्व
पिवांछितार्थदानैकदक्षान्फलनम्रशाखान्। ह
रिहव्यवाहतरणिजनत्तपाटपांपतिवायुसोमशिव

शेषपद्मजान्। पूजयेत्स्वदित्वमलधीःस्वजान्यथी
स्थरहेनिपत्रपरिवारसंयुतान्। कपिशकपिल
नीलधूम्रमलश्वेतकृष्णामलसितस्वचिरक्तावर्ण
तोवासवाद्याः। करकमलविराजत्स्वायुधादिव्यवे
शाविविधमणिगणौघप्रस्फुरद्भूषणाढ्याः दम्भो
लिशक्त्यभिधदण्डकृपाणपाशचण्डाङ्कुशाह्वय
गदात्रिशिखादिपद्माः। अर्च्यावहिर्निजस्थलदि
तमौलियुक्ताःस्वस्वायुधाभयसमुद्यतपाणिपद्माः
कनकरजततोयदाभ्रचम्पारुणहिमनीलजवाप्र
वालभासः क्रमतइहरुचात्तवज्रपूर्वा रुचिरविले
पनवस्त्रमाल्यभूषाः। कथितमाहृतिसप्तकमच्यु
तार्च्चनविधावितिसर्वसंख्यावहं। प्रयजतादथवा
गपुरन्दराशानिमुखैस्तितयावरणान्विदं। इत्यर्च्च
यित्वाजलपुष्पगंधैःकृष्णाष्टकेनाप्यथकृष्णपूजां
कुर्य्याद्गुथस्तानिसमाह्वयानिवक्ष्यामितारादिनमो
ऽन्तिकानि। श्रीकृष्णोवासुदेवश्चनारायणसमा
ह्वयः देवकीनन्दनयदुश्रेष्ठोवार्ष्णेयइत्यपि। अ
सुराक्रांतभूभारहारीतिसप्तमः। धर्मसंस्था
पकश्चाष्टौचतुर्थ्यन्ताःक्रमादिमे। एभिरेवाथवा
पूजाकर्तव्याकंसवैरिणः। संसारसागरोत्तीर्णैः

सर्वकामाप्तयेबुधैः। सांगारेहुतविलुलितैर्जज्ज
लैःसंविकीर्णैर्गुग्गुल्वाद्यैश्चनपरिमलैर्धूपमापा
यमेद्वी। दद्यान्नीचैर्दनुजमथनायापरेणाथदो
ष्णाचैवंगन्ध्याढ्यनकुसुमकैरर्च्चितांवादमानः।
उद्यद्दीपंसुरभिघृतसंसिक्तकर्पूरवर्त्यादीपंहृष्ण
यतिविशदधीःपादपर्यन्तमुच्चैः। दत्वापुष्पांज
लिमपिविधायापियित्वाचपायमाचामंकल्पयेत्त
द्विमलममितरथोस्वर्णपात्रेनिवेद्यं। सुरभितरेण
डुग्धहविषासृष्टेनसितासमुपदंशकैरुचिररू
पविविचित्ररसैः। दधिनवनीतन्नूतनसितोपला
पूपलिकाघृतगुडनारिकेलकदलीफलपुष्पर
सैः। अस्त्रोद्दितेनदरिमुद्रिकयाभिरक्ष्यवायव्य
तोयपरिशोषितमग्निदोष्णा। संदह्यवामकर
तोयरसाभिपूर्णमंत्रामृतीकृतमथाभिमृष्टमन्त्र
जप्यात्। मनुमष्टशःसुरभिमुद्रिकयापरिपू
र्णमर्च्चयत्तगन्धमुखैः। हरिमर्पयेदथकृतञ्च
सर्वांजलिरास्यतोऽस्यविसरेच्चमहः। वीतिहो
त्रदयितांतमुच्चरन्मूलमंत्रमथनिक्षिपेज्जलं।
अर्पयेदमृतात्मकंहविर्द्वीपुन्नासकुसुमंमसु
द्धरन्। निवेदयामिभवतेजुषाणेदंहविर्हरे।

निवेद्यार्पणमंत्रोऽयंसर्वाज्ञासुनिजाख्यया। ग्रासमु
द्रांवामदोष्णाविकचोत्पलसन्निभां। प्रदर्शयन्दक्षि
णेनप्राणादीनांचदर्शये। स्पृष्टोत्कनिष्ठोपकनिष्ठि
केद्वेस्यांगुष्ठमूर्ध्निप्रथमेतुमुद्रा तथापरातर्ज्जनिम
ध्यमेस्यादनामिकामध्यमिकेचमध्या। अनामिका
तर्ज्जनिमध्यमेस्यात्तद्वच्चतुर्थीसकनिष्ठिकास्ताः।
स्यात्पंचमीतद्वदितिप्रदिष्टाप्राणादिमुद्रानिजमं
त्रयुक्ताः। प्राणापानव्यानोदानसमानाःक्रमाच्चतु
र्थ्यायुक्ताः। तारापारावध्याचेडाःक्रमस्याध्वनस्तत्वते
मनवः। ततोनिवेद्यमुद्रिकांप्रथानयाकरद्वये।
स्पृशन्ननामिकांनिजंमनुंजपन्प्रदर्शयेत्। तन्दजो
ह्स्वमनुविन्दुयुक्तिपार्श्वरामसदवात्मनेनिच।
रुइडे·युतंनिवेद्यमात्मभूर्मिसपार्श्वमनिलस्तथा
सियुक्। मंडलमभितोमंत्रीवीजांकुरभाजनानिवि
न्यस्यपिष्टमयानपिदीपान्घृतपूर्णान्विन्यसेत्तद्दी
प्तशिखावान्। अथसंस्कृतेज्जनवह्नेऽमलधीरभि
वाह्यसम्यगभिपूज्यहरिं। जुहुयात्सिताह्वतयु
तेनपयःपरिसाधितेनसितदीधितिना। अष्टो
त्तरंसहस्रंहोमंसमाप्यतुनर्बलिंदद्यात्। राशि
ष्वधिनाथेभ्योनक्षत्रेभ्यस्तनस्वकारणेभ्यः। सम्या

चपानीयस्तथांसमर्प्यदत्त्वाम्भउद्वास्यमुखोद्धिरास्ये।
नैवेद्यमुद्धृत्यनिवेद्यविष्वक्सेनायपश्चात्सुपलिप्यभू
यः।गण्डूषदंतपवनाचमनान्यहत्त्वमज्यातुलेपमुख
वासकमाल्यभूषा।ताम्बूलमप्यभिसमर्प्यसुवाद्यनृ
त्यगीतैःस्तुत्यन्नमामभिपूजयातान्सुरेव।गत्यादिभिःस
परिवारमथार्च्यमस्मैदत्त्वाविधायकुसुमांजलिमाद
रेण।स्तुत्वाप्रणम्यशिरसाचुलुकोदकेनस्वात्मानमि
र्पयन्तुतच्चरणाब्जमूले।इतःपूर्वंप्राणबुद्धिदेहधर्मा
धिकारतोजाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासुमनसावाचाकर्म
णाहस्ताभ्यांपद्भ्यामुदरेणशिश्नायत्स्मृतंयदुक्तंयत्कृ
तंतत्सर्वंब्रह्मार्पणंभवतुस्वाहा।मांमदीयंचसकलं
हरयेसम्यगर्पये।ॐतत्सदितिचप्रोक्तोमंत्रःस्वात्म
समर्पणे।अनुस्मरन्कलसगामच्युतंजपेत्सहस्रकं
मनुमथसाष्टकंबुधः।वषड्भ्योदितिजजितःसमा
हृतीर्विलाप्यतास्तदपिनयेत्स्वयात्मतां।ख्वजतोर
णादिकुलसाधिगतामपिमण्डलमण्डपकुण्डगतां।
अभियोज्यचितिंकलसेकुसुमैःपरिपूज्यजपेत्सुनर
सुप्तान्ते।अथशिष्यउपोषितःप्रभातेकृतनैत्यःस्वसि
ताम्बरःसुवेशः।धरणीधनधान्यगोद्रुकूलैर्धिनुया
द्विप्रवरान्गुरोःप्रत्यस्यै।भूयःपरीत्यप्रणिपत्यचदे

शिकं तस्मै परस्मै पुरुषाय देहिने । तं विज्ञप्य शठं परिहृत्य
दक्षिणां दत्वा तनुं स्वां च समर्पयेत्सुधीः । अथाभिषेकम
ण्डपे स्वस्थोपविष्टमासने गुरुर्विशोधयेदमुं पुरेव शो
षणादिभिः । पीठन्यासावसाने वपुषि विमलधीर्न्य
स्य तस्यासिकायां मन्त्रेणाभ्यर्च्य हृद्बीजतनु कुसुममपु
त्तारोचनांके निधाय स्त्राशीर्द्विदेहिजानां पटुविशदर
वैर्गीतवादित्रघोषैर्मांगल्यै रानयेत्तं कलशमभिहृ
तमस्तमीपं प्रतीतः । तेनाभिनीलमणिरत्नमहौघ
येन धाम्ना परेण परमामृतरूपभाजा । संपूरयन्वपु
रमुष्य ततो वितन्वंलस्तामरस्यमभिषेचयताद्यथा
वत् । स्नात्वैरार्जैर्वर्णैरभिपूर्णितनुस्त्रिरुक्तमंत्रार्णैः ।
परिधृतसिततरवसनद्वितयो वाचंयमः समाचान्तः ।
बहुशः प्रणम्य देशिकनामानेह हरिमथोपसंगम्य ।
तद्दक्षिणत उपास्तामभिमुखपकाग्रमानसः शिष्य ।
न्यासैर्यथाविधि तमच्युतसाद्विधाय गन्धाक्षतादिभि
रलंकृतवर्ष्मणोऽस्य । इत्यादिपुरुषमथ मंत्रवरं य
थावदस्या त्रिशो गुरुरनर्घ्यमवामकर्णे । गुरुणा
विधिवदुपसाधितं मनुमष्टोर्द्धशतं जपत्प्रभृतयः । अ
भिवन्द्य ततः स्तुणोत्त सम्यक्समयानभक्तिवरावन
म्रमूर्त्तिः दत्वा शिष्याय मंत्रं न्यस्त्वाथ गुरुः कृतात्म

यजनविधिः। अष्टोत्तरसहस्रंस्वशक्तिहान्यनवा
प्तयेजप्यात्। कुम्भादिकंचसकलंगुरवेसमर्थ्यसंभो
जयेद्द्विजवरानथभोज्यजातैः। कुर्वन्ननेनविधिनाय
इहाभिषेकंतेसम्पदांनिलयतांद्विजएवयान्त्याः। संवि
त्पाकिंचिदहदिनादीक्षासंस्मरणायविशादयियां। एनो
प्रविश्यमंत्रीसर्वान्मंत्रान्जपेज्जुहोतुयजेच्च। इतिश्री
क्रमदीपिकायांचतुर्थःपटलः ४ चैत्रेकृत्वैतन्मासि
कर्म्माच्छुपक्षेपुण्यर्क्षेभूयोदेशिकस्माप्यदीक्षां। तेना
नुज्ञातःपूर्वसेवांद्वितीयेमासिशुद्धादशपामारभेद्धाम
लायां। कृत्वास्नानाद्यंकर्मदेहार्च्चनांतेवर्त्माभिप्स्यपा
गीरितंमंत्रमुख्यैः। शुद्धोमौनीब्रह्मचारीनिशाशीजा
प्याच्छांतात्माशुक्लपक्षादहदान्ना। ननुसुसुघांगोषु
जाभ्यःप्रयच्छन्ग्रासंभूतेभ्योहर्हंस्वानुकम्पां। मंत्रा
धिष्ठात्रदेवतांवन्दमानोदुर्गांद्दीयथ्वांनमातुंगुरुं
च। कुर्वन्नात्मीयकर्म्मवर्णाश्रमस्थंमंत्रंजपाद्भिः
स्नानकालेऽभिषिंचेत्। आचमनपाद्यस्नानसंख्या
प्रजप्तंभुंजानश्चात्रंसमन्त्रजप्तंजलाद्यं। प्रजपेदयु
तनवतत्त्वंकंदशाद्दरंमनुवरंऽप्यकृक्रमशः। अष्टाद
शाक्षरंचेदयुतद्वयमितद्दीरितासंख्या। प्राकंमू
लफलंगोस्तनभवदधिनीभिक्षमन्नंचशाकान्दोग्धा

त्वं चेत्यदानःक्षितिधरशिखरादौ क्रमात्स्थानमेतत् ।
एकं चैषामशक्तो गदितमिह मया पूर्वसेवाविधानं
निर्हन्तेऽस्मिन्पुनश्च प्रजपतु विधिवत्सिद्धये साधकेशः ।
देहार्चनान्ते दिनशो दिनादौ दीक्षोक्तमार्गात्परं वि
धानं समाश्रित्य हृत्सं प्रयजेद्धि विद्वान्गेहे निषण्णो हुतशे
षभोजी । दशलक्षमत्यफलप्रदं मन्त्रं प्रतिजप्याति
निर्मलमतिर्दशान्तरं । जुहुयाद्गुडाज्यमधुसंप्लुतैर्नवै
ररुणाम्बुजैर्हुतवहे दशायुतं । सुषिरप्रगलद्वर्णं चे
न्मत्तं पञ्चलक्षं प्रजपञ्जुहुयाच्च प्रोक्तकल्पस्थाइल
क्षं । अमलमतिरलाभे पायसैरम्बुजानां सहितघृत
सिताक्तैराचरेद्धोमकर्म । अशक्तानां होमे निगमर
सनागेन्द्रगुणितो जपः । कार्यो वेति द्विजन्मपविश्वा
माहुरपरे । सहोमस्थे देषां समरुह्नजपो होमराहि
तीय उक्तो वर्णानां सखलु विहितस्तज्ज्वलद्दशांशो । यं
वर्णमाश्रितो यः शूद्रः सचनन्त्रनश्रुवो विहितं । वि
दधीत जपं विधिश्रद्धावान्भक्तिभावनम्रतनुः । पु
नरभिषिक्तो गुरुणा विधिवद्विप्राणपदक्षिणान्तस्मै ।
अभ्यवहार्यं च विप्रान्विभवैः संप्रीणयेच्च भक्तियुतः
इति मन्त्रवरं हितयान्यतरं परिसाध्य जपादिभिरच्यु
तधीः प्रयजेत्स्तवनवितये दिनशो विधिनाप्युक्त

त्वममन्दमतिः अथ श्रीमदुद्यानसंवीतहैमस्थलो
ल्लासिरत्नस्फुरन्मण्डपान्तः । लसत्कल्पवृक्षाधउद्दी
प्ररत्नस्थलाधिष्ठिताम्भोजपीठाधिरूढं । महानील
नीलाभमत्यन्तबालं गुडस्निग्धवक्रान्तविस्रस्तके
शं । अलिव्रातपर्य्याकुलोत्फुल्लपद्मप्रसूनाननं
श्रीमदिन्दीवराक्षं । चलत्कुण्डलोल्लासिसंफुल्लग
ण्डस्थ्योणं सुघोणायरं सुस्मितास्याम्बुजेनेकाश्मर
श्मश्रुल्लसत्कण्ठभूषालमन्तं वहन्तं नवं पौण्डरीके ।
सतुङ्गपीवरोरःस्थले येन कल्पासुपुष्पांगमष्टापदा
कल्पदीप्तं । कटीरस्थले चारुजंघान्तयुग्मे पिनद्धं
क्वणत्किंकिणीजालदाम्ना । हसन्तं हसद्बन्धुजीव
प्रसूनप्रभापाणिपादाम्बुजोदाररकान्त्या करे दक्षिणे
पायसं वामहस्ते दधानं नवं शुद्धहैयंगवीनं । म
हीभारभूतामराराति युथाननः । पूतनदीन्निह
लं प्रहर्त्तं । प्रभुं गोपिकागोपगोवृन्दवीतं सुरेन्द्रा
दिभिर्वन्दितं देववृन्दैः । प्रगे पूजयेद्वेत्यनुस्तत्पवि
स्तृतं दंगेन्दवज्राद्दिकैर्भक्तिनम्रः । सितामोचहैयं
गवीनैस्सदधाविमिश्रेण दौग्धेन संप्रीणयेत्तं । इति
प्रातरेवार्च्चयेदच्युतं यो नरः प्रत्यहं शाखादिलिक्य
युक्तः । लभेत्सोऽचिरेणैव लक्ष्मीसमग्रामिह प्रे

त्पश्चधूपंपरंयामभ्युयात् । अङ्गोर्मुखेऽनुदिनमित्य
भिपूज्यशौरिंदश्वाथवागुडयुतेननिवेद्यतोयैः । श्री
मन्मुखेसमनुतर्प्यचतद्धियानंजप्यात्सहस्रमथ
साष्टकमादरेणमध्यन्दिनेजपविधानविशिष्टरू
पंवन्द्यंसुरर्षियतिखेचरमुख्यवृन्दैः । गोगोपगो
पवनितानिकरैःपरीतंसान्द्राम्बुदच्छविसुजातमनो
हरांगं । नायूरपत्रपरिकल्पितवतंसरम्यधम्मिल्ल
मुल्लसितचिल्लिकमम्बुजाक्षं । पूर्णेन्दुबिम्बवदनं
मणिकुण्डलश्रीगण्डस्थनासममतिसुन्दरमन्दहा
सं । पीताम्बरंरुचिरनूपुरहारकांचीकेयूरकोर्मि
कटकादिभिरुज्वलांगं । दिव्यानुलेपनपिशंगि
तमंशराजदम्लानचित्रवनमालमनंगदीप्तं ।
वेणुंधमंतमथवास्वकरेदधानंसव्येदरंपशुपय
ष्टिमुदारवेणुं । दक्षेमणिप्रवरमीप्सितदानदक्षं
ध्यात्वेष्टमर्च्चयतुनन्दजमिन्दिराप्त्यै । रामादिको
गदयितासहलंदक्षिपेन्द्रवज्रादिभिःसमभिपूज्य
यथाविधानं । दीक्षाविधिप्रकथितंचनिवेद्यजा
तंहैमेनिवेदयतुपात्रवरेयथावत् । अष्टोत्तरंश
तमथोजुहुयात्पयोऽन्नैःसर्पिर्युतैःसुसितशर्क
रयाविमिश्रैः । दद्याद्बलिंचनिजदिक्षुसुरर्षियो

गिर्वर्गोपदैवतगणेभ्य उदारचेताः नवनीतमिलि
तपायससर्पियाज्यंनीतेजलैर्मुखेनतस्य । संतर्प्यजपत
मन्त्रीसहस्रमष्टोत्तरशतमथापि । भ्रुवोर्म्मध्येवल्ल
वीवल्लभंतंनित्यंभक्त्याभ्यर्च्चयेद्योनराग्र्यः । देवाः
सर्व्वेतंनमस्यंतिशश्वन्नैरन्वैनद्वेषोसर्व्वलोकाः ।
मेधायुःश्रीकांतिसौभाग्ययुक्तःपुत्रैर्म्मित्रैर्गोमही
रत्नधान्यैः । भोगैश्चान्यैर्भूरिभिःसन्निहास्योभूया
द्भूयोधामतच्चाच्युताख्यं । तृतीयकालपूजायाम
स्त्रिकालविकल्पना । सायाह्नेनिशिवेत्येतद्वदंत्ये
केमनीषिणः । दशान्तरेणचेद्रात्रौसायाह्नेऽष्टाद
शार्णतः । उभयोस्तुभयेनैवकुर्य्यादित्यपरेजगुः ।
सायाह्नेद्वारवत्यांतुचित्रोद्यानोपशोभिते । द्वाष्ट
साहस्रसंख्यातैर्भवनैरपिशोभिते । हंससारस
संकीर्णैःकमलोत्पलशोभिभिः । सरोभिरमला
म्भोभिःपरीतेभवनोत्तमे । उद्यत्प्रद्योतनद्योतस
द्युतौमणिमण्डपे । तदंतरेसमासीनंहेमाम्भो
जासनेहरिं । नारदाद्यैःपरिवृतमात्मतत्वविनि
र्णये । तेभ्योमुनिभ्यःस्वधामदिशंतंपरमक्षरं । इ
न्दीवरनिभंसौम्यंपद्मपत्रायतेक्षणं । स्निग्धकुण्ड
लसंभिन्नकिरीटमुकुटोज्ज्वलं । चारुप्रसन्नव

दंस्फुरन्मकरकुण्डले । श्रीवत्सवक्षसंभ्राजत्कौस्तु
भवनमालिने । काश्मीरकपिशोरस्कपीतकौशेयवा
ससे । हारकेयूरकटकरशनाद्यैः परिष्कृते । हृतवि
श्वम्भराभूरिभारंमुदितमानसे । शंखचक्रगदाप
द्मराजद्भुजचतुष्टये । एवंध्यात्वार्चयेन्मंत्री स्यादंगैः
प्रथमावृतिः । द्वितीयामहिषीभिस्तु तृतीयायां सम
र्चयेत् । नारदंपर्वतंजिष्णुं निशठोधवदारुकान्
विष्वक्सेनं च शैलेयं दिक्ष्वग्रे विनतासुतं । लोकेशैः
स्तत्प्रहरणैः पुनरावरणद्वयं । इति संपूज्य विधिव
न्नायसं च निवेदयेत् । तर्पयित्वा खण्डमिश्रदुग्ध
बुध्याजले हरिं । जपेदष्टशतं मंत्री भावयन्पुरुषो
त्तमं । पूजासहोमं सर्वासु कुर्य्यान्मध्यान्दिनेऽथवा ।
आसनाद्यर्घ्यपर्य्यंतं कृत्वा स्तुत्वानमेत्सुधीः । सम
र्प्पात्मानमुद्वास्य तं स्वहृत्सरसीरुहे । विन्यस्य त
न्मयोभूत्वाऽनरात्मानमर्चयेत् । सायाह्ने चास्य
देवं यो नित्यमेवं यजेन्नरः । सर्वान्कामानवाप्यां
ते स यातिपरमांगतिं । रात्रौ चेत्मन्मथाक्रान्तमा
मसं देवकीसुतं यजेद्रासपरिश्रान्तं गोपीमण्डल
मध्यगं । एणुसुवृत्तमसृणं वितस्तिमात्रोन्नतंकौ
विनिखन्यपशांकुं । आक्रम्य पद्भ्यामितरेतरातहस्ते

र्मोऽयं खलु रासगोष्ठी। स्थलनीरजमूलपराग
भृतालहरीकणजालभरेण सता। मरुतापरिता
पहृताशुचिते सितेयमुनापुलिने विपुले। अ
शरीरनिशातशरोन्मथितप्रमदाशतकोटिभिरा
कलिते। उडुनाथकरैर्विशदीकृतदिक्प्रसरे विच
रद्भ्रमरीनिकरे। विद्याधरकिन्नरसिद्धसुरैर्गन्धर्व
भुजंगमचारणकैः। दारोपहितैः सविमानगतैः
खस्थैरभिहृष्टपुष्पचयैः। इतरेतरबद्धकरप्रमदा
गणकल्पितरासविहारविधौ। मणिशंकुगमण्ड
नावबद्धवरूथाविहितस्तवकदिव्यतनुं। सुदृशामु
भयोः पृथगन्तरगं दयिताकुलबद्धभुजद्वितयं।
निजसंगविजृम्भदनंगशिखाविज्वलिताकुलसत्तु
लकालिपुंजे। विविधश्रुतिभिन्नमनोज्ञतरस्वर
सप्तकमूर्छनतालगणैः। भ्रममानमसृभिरु
दारमणिस्फुटमण्डनशिंजितचारुतरं। अतिभि
न्नतनुं मणिभिर्मिलितं तपनीयमयैरिव मारक
ते। मणिनिर्मितमध्यगपंकुलसद्विपुलारु
णपंकजमध्यगतं। अतसीकुसुमाभतनुं तरु
णंतरुणारुणपद्मपलाशदृशं नवपल्लवचित्र
सुगुच्छलसच्छिखिपिच्छपिनद्धकचप्रचयं। व

ङ्कलेनरचन्द्रसमानमुखं मणिकुण्डलमण्डितगण्डयु
गं। घ्राणावक्त्रसदृग्वदनच्छदं मणिराजदनेकविधा
भरणं। अम्लानप्रसवच्छदनोज्ज्वलसद्वदनेन्दुविला
सविलासभुवं। नवविद्रुमभद्रकराङ्घ्रितलं भ्रमरा
कुलदामविराजिभुजं। तरुणीकुचयुक्परिरम्भ
मिलद्घुसृणारुणवक्षसमुन्नगतिं। शिववेणुस
मीरितगानपरं स्मरविह्वलितं भुवनैकगुरुं। प्रण
मोदितपीठवरे विधिवत्प्रयजेदितिरूपमरूपमजं।
प्रथमं परिपूज्य तदङ्गहृतिं मिथुनानि यजेद्दलगा
नि ततः। दलषोडशकेश्वरमूर्त्तिगणं सहशक्तिक
मुत्तमरासगतं। सरमावदनेस्वकलासहितं मिथु
नार्धमखेन्द्रपरिप्रमुखान्। इति सम्यगमुं परिपू
ज्य हरिं चतुराहृतिसंहृतमार्द्रमतिः। रजतादिविते
चषके ससितं सघृतं सुपयोस्य निवेदयत। विभवे
सति कांस्यमयेषु पृथक्चषकेषु तु षोडशस्वक
मशः। मिथुनेषु निवेद्य पयःससितं विदधीत पु
रोवदथो सकलं। सकलभुवनमोहनं विधिं यो
नियतमतुं निशि निष्टुदारचेताः। भजति स खलु
सर्वलोकपूज्यः श्रियमचलां समवाप्य यात्यनन्तं।
निशि वा दिनान्तसमये प्रपूजयेन्नित्यशोऽच्युतं

भक्त्या । समफलमनुभूयेह ततः संसाराब्धिं स
मुत्तितीर्षति यः । इत्येवं मनुविग्रहं मधुरिपुं यो
रात्रिकालं भजेत्तस्यैवाखिलजन्तुजातदपि तस्मा
न्मोऽपि जातवेश्मनः । ह्लेयधर्म्मस्त्ववार्थमोक्षतरवः
सद्वर्गसंप्रार्थिताः सान्द्रानन्दसुधारसद्रवमुचो
येषां फलश्रेणयः । अथोच्यते पूर्वसमीरितानां पू
जावसाने परमस्य पुंसः । कल्पस्तु काम्येष्वपि त
र्पणानां विनापि पूजां खलु वैफलं स्यात् । संतर्प्य
पाठमंत्रैः शक्तीः सकृत्सकृत्प्रथममम्बुनेनत्र ।
आवाह्य पूजयेत्तं तोयैरेवाखिलैः समुपहारैः । व
धापयेत्तमुश्रांतोयैः सम्पाद्य तर्पणद्रव्यं तद्वत्थां
जलिना तेन स्ववर्णं चषकीकृतेन तर्पयेत्तु । विं
शतिरष्टोपेता कालत्रयतर्पणेषु संख्योक्ता भू
यः स्वकालविहितान्सकृत्सकृत्तर्पयेत्तु परिवा
रान् । प्रातर्दधिगुडमिश्रमथाज्यपायसं सनव
नीतं । क्षीरं तृतीयकाले ससितोपलमिक्षुदीरि
तं द्रव्यं । तर्पयामि पदं योज्यं मंत्रान्तेष्वेषु नामसु ।
द्वितीयान्तेषु तत्त्वपि वेदपः । तज्ज्ञातमथो हो
मान्तमपः प्रजपेन्मनुं । अथ द्रव्याणि काम्येषु व
क्ष्यन्ते तर्पणेषु तु । तानि प्रोक्तविधानानामाश्रि

त्वान्यतमं संपजेत्। द्रव्यैः षोडशभिरमुं तर्पयेदेक
स्वतन्त्रधीरं। सचतुःक्षीराद्यैर्न्नैः सकृज्जलाद्यैर्नम
च्युतं भक्त्या। पापसंदीपिकं कृशरं गोडान्नं पयोदधि
नवनीतं। आज्यं कदलीमोचारजः स्वल्लामोदकापू
पं। इक्षुकं लाजसमेतं द्रव्याणां कथितमिह षोड
शकं। लाजान्नेऽन्यत्वा रात्राक्तमर्घं सितोपला
पुंजेश्वरो चतुःसप्ततिवारमिस्मं प्रतर्पयेद्योऽनु
दिनेन रो हरिं स्वतन्त्रधीस्तस्य समस्तसम्पदः कर
स्थिता मण्डलतोऽभिवांछिताः। धारोष्णपक्व प
यसी दधि नवनीते घृतं च दोग्पान्नं। मत्स्यण्डीम
ध्वम्लंने द्वादशाशास्तर्पयेन्नवभिरेभिः। तर्पणवि
धिरयमपरः पूर्वोदितसमफलाष्टशानसंख्यः।
कार्म्मणकर्म्मणि कीर्त्तौ जनसम्बलने विशेषतो
विहितः। सखण्डधारोष्णपिया स्तुकृन्द्रं ब्रजन्सु रे
षाममपि प्रतर्प्य। लभेत भोज्यं सरसं स्वभक्त्यै
वासांसि धान्यानि धनानि मंत्री। यावत्सतर्पये
न्मंत्री तावत्संख्यं यजेन्मनुं। तर्पणेनैव कार्य्याणि
साधयेदखिलान्यपि। द्विजोभिक्षाटन्नियं इह दि
नशो नन्दतनरः स्वयं भूत्वा भिक्षामयाति विहरन्गा
पसहदशां। समाचेतोभिः स्वैर्ललितललितैर्नेर्म्म

विधिभिर्दीपितो रात्रौ सर्व्वत्र स नरभिदो सलभते ।
मध्ये कोणेषु षट्स्वप्नलपुरषट्स्यालिखेत्काणि
कायां कन्दर्पमाद्यपुक्तं विवरगतषडर्णं द्विषः केश
रेषु । शक्तिश्रीपूर्व्वकालिद्विनवलिपिमनो रक्तराणि
छदानां मध्ये वर्णान दशनान्दशलिपिमनुवर्यस्यवै
कैकशोऽर्द्धं । भूतघ्नमाभिहतमस्त्रिगमन्मथेन गो
रोचनाभिलिखितं तपनीयसूच्या । पट्टे हिरण्यर
चिते गुलिकीकृतं तद्गोपालयंत्रमखिलार्थदमे
तदुक्तं । सम्पातसिक्तमभिजप्तमिदं महद्भिर्धार्य्यं
जगत्त्रयवशीकरणैकदक्षं । रक्षायशः सुतमही
धनधान्यलक्ष्मीसौभाग्यलिप्सुभिरजस्रमनर्घ्य
वीर्य्यं । भूतोन्मादापस्मृतिविषमूर्च्छाविषमज्व
रार्त्तानां । ध्यायन्विरसिप्रजपेन्मंत्रमिमं फटिति
शमयितुं विकृतीः । स्वरास्त्रिविक्रमान्तस्थक्रीस्वाय
हृदित्यसौ । षडक्षरोऽयं संप्रोक्तः सर्व्वसिद्धिकरो म
नुः । क्रीं डेऽग्निदीप्तो मायावीलवलांछितमस्तकः ।
सैषा शक्तिः परा सूक्ष्मा नित्या सम्वित्स्वरूपिणी ।
त्र्यक्ष्याग्निगोविन्दलवैर्लक्ष्मीवीजं समीरितं आभ्या
मष्टादशलिपिः स्याद्विंशात्यक्षरो मनुः । शालग्राम
मनौ यंत्रे मण्डले प्रतिमासु च । नित्यं पूजा हरेः का

ध्यानतत्केवलमनले । इतिजपहुतपूजानतिप्रणाद्यै
र्मुकुन्दंयइहभजतिमर्त्योरेकमाश्रित्यनित्यं । सतु
सुचिरप्रयत्नात्साप्यभोगानशेषान्सुतमरलतरंज
डामविष्णोःप्रयाति ॥ इतिश्रीक्रमदीपिकायांपंचमः
पटलः ५ ॥ विनियोगानथोवक्ष्येमंत्रयोरुभयोः
समान् । तदर्थिकारिणोऽनंतवीर्यान्मंत्रांश्चकांश्चन ।
वन्देतंदेवकीसूनुंसंयोजातंघनप्रभं । पीताम्बरंकर
लसच्चक्रशंखगदाम्बुजं । एवंध्यात्वाजपेन्मंत्रंलक्ष
मलमुहुन्नैके । स्वाङ्गलुन्नैश्चक्रसुमैःपालाशारसु
तेझनेत् । मन्वोरन्यतरेणैवंकृष्णाद्यःससमाहि
नः । स्मृतिमेधाऽप्रतिवलेलब्ध्वासकविराडभवेत् ।
सान्मनुलत्नमजपध्यानहोमफलोऽपरः । श्री
मन्मुकुन्दचरणौसदेतिशरणम्नतः । अर्हंप्रपद्य
इत्युक्तोमोकुन्दोऽष्टादशाक्षरः । नारदस्यतुगाय
त्रीमुकुन्दश्चर्षिपूर्वकाः । प्रातःप्रातःपिवेत्तोयंज
प्तायोऽष्टोत्तरंशतं । अनेनषड्भिर्मासैःसभवेत्
श्रुतिधरोनरः । उपसेव्यनदिव्यांगंपुरोवत्माक्षरे
कगंचलेगोमयेरणंवालेनीलाभासंस्मरन्जपेत् ।
सप्तुतेनावदेवाज्यैर्जुहुयाच्चहुताशने । मलभेद
चलोमक्तिंश्रथाशांतिंचशाश्वती । मनुनैतन्तम

स्मितेमरुल्लसितशाहृतः। वाललीलात्मनेहूंफट्
नमः इत्यमुनाथवा। नलकूवरगायत्रीवालकृ
ष्णइतीरिता। ऋष्याद्याःसिद्धयःसर्व्वाःस्युर्ज्जपाद्ये
रिहामुना। लपितेवालशायनेरुदन्तेवल्लवीजनैः।
प्रेक्ष्यमाणेङ्गपद्भ्यांतर्पयेत्सोऽस्तृणतेऽशने। अ
मुनावालरूपंतेरसरूपपदंवदेत्। तदृष्टरूपत
मोहन्ध्रमन्त्राधिपतयेनमः। अन्तेप्रयच्छस्वाहेति
त्रिंशद्वर्णोऽन्तदोमनुः। नारदोऽनुष्टुबन्नादस्यति
भ्रंसाद्युपद्रवैः। पूतनास्तनपानार्ग्रस्तमूर्द्धिस्मर
ञ्जपेत्। सास्रुघ्राणनिर्भिन्नसर्व्वांगीरुदतींचतां।
ध्याविश्यसर्व्वेस्तुन्कान्तेविद्रवंतिइतेग्रहाः। जुहुया
त्ववरमंजर्य्यामंजरीभिर्विभावसौ। प्रस्नातःपंच
गव्याद्भिःपूतनाहन्तुराननै। प्राशायेत्सिष्टगव्यन्त
त्कलसेनाभिषेचयेत्। साध्यंसहस्रजप्तेनसर्व्वो
पद्रवशांतये। मनुनैनद्वादशार्णेहूंफट्स्वाहा
न्तिकेनवाऋष्याद्याब्रह्मगायत्रीग्रहघ्नहरयोऽस्य
तु। निजपादाम्बुजन्हिन्नशकटंचिन्तयञ्जपेत्।
अयुतंमंत्रयोरेकंसर्व्वविघ्नोपशान्तये। अंगान्य
मीषांमंत्राणामाचक्रादिभिरर्च्चना। अंगैरिन्द्रादि
वज्राद्यैस्सदितासंपदेसदा। वालोनीलतनुर्दो

ष्यांदधत्पुच्छपायसंदधत् । हरिर्वोऽव्याद्द्वीपिनखकिं
किणीजालमण्डितः । ध्यात्वैवमर्घ्योज्जुहुयात्पानवीर्य्या
ङ्कुरत्रिकैः । पयःसर्पिस्तुतैलन्नमेकैकंतावज्जपान्ततः ।
गुरवेदक्षिणांदत्त्वाभोजयेद्द्विजपुङ्गवान् । सम्यग्दा
नोशान्तंजीवेन्नीरोगोनात्रसंशयः । अत्राप्यन्योमनुर्ह्री
दशार्णोन्तेपुरुषोत्तमे । आयुर्मेदेहिसम्भाष्यविश्व
वेषभविश्वदे । नमोऽन्तोह्यधिकत्रिंशद्वर्णोऽस्यर्षि
स्तुनारदः । छन्दोऽनुष्टुब्देवताचश्रीकृष्णोऽङ्गानिच
ब्रुवे । रविभूतेन्द्रियवसुनेत्रार्णैश्चात्मनेयुतैः । म
हानन्दपूर्णज्योतिर्मायाविद्यापदैःक्रमात् । जप्त्वालि
क्षमिमंमन्त्रमयुतंपापसंक्षयेनत् । पूर्ववद्ध्येययाज्ज
ह्वदायुर्दीर्घतरंलभेत् । दारयन्तंवकंदोर्भ्यांकृष्णं
संरक्तपुण्डयोः । स्मरन्शिशूनामातङ्केस्पष्टान्यनर
मभ्यसेत् । तज्जप्ततिलजाभ्यङ्गाद्देवेशःसुखिनश्य
ते । अत्राप्यन्योमनुर्बालवपुषेवह्निवल्लभा । गोर
क्षायांकण्ठेणचारयन्तेपञ्चलस्तथा । उक्त्वाचगोपा
लपदंपुनर्वेषायरायच । वासुदेवायवर्म्मास्त्रशि
खास्याष्टादशाक्षरः । मनुर्नारदगायत्रीकृष्णऋष्या
दिरनेनवा । कुर्य्याद्गोपालसंरक्षामाचक्रार्च्यगि
नाद्भयः । कुम्भीनसादिक्ष्वेडार्तौदष्टमूर्धिणस्मर

न्हरिम्। तत्पंतंकालीयफणावधेऽन्यतरमभ्यसेत्।
वृष्ट्यापीयूषवर्षिण्यासिंचेत्तेनतत्तनुंबुधः। तज्जयन्वा
मतज्ज्ञत्वात्तंद्रांमोचयतेविषात्। आपूर्य्यकलसंतो
यैःस्मृत्वाकालीयमर्द्दनं। जप्त्वाष्टशतमासिंचेद्विषि
णंसद्यस्सुखीभवेत्। काव्यमध्येनिघस्यांतेफणामध्ये
द्विवर्णकान्। उक्त्वापुनर्वदेन्नित्यकरीतितमनन्त
रं। नमामिदेवकीपुत्रमित्युक्त्वान्तत्पशाहृतः। रा
जानमुच्चरंतंब्रूयादितिदण्डलिपिर्मनुः। अस्याङ्गा
न्यंघ्रिभिर्व्यस्तैःसमस्तैर्नारदोमुनिः। छन्दोऽनुष्टुब्दे
वताचक्रिस्तःकालीयमर्द्दनः। जप्याल्लक्षंमनुवरंहो
नव्यंसर्पिषायुतं। अंगदिक्पालवज्राद्यैरर्चनास्यस
मीरिता। क्रियानेनैववासर्वाकर्त्तव्याप्रागुदीरिता।
सद्दत्तोऽनेनजगतिनहिद्वेडहरोमनुः। अंगैःस्तुक
तरोःपिष्टैर्गुलिकायेत्तुवारिणा। विषघ्नीपानतस्या
जनालेपैःसाधितामुना। उद्दण्डवामदोर्दण्डधृतगो
वर्धनाचलं। अन्यहस्तांगुलिव्यक्तस्वरवंशार्पिता
ननं। ध्यायन्हरिंजपेन्मन्त्रोरेकंछत्रंविनाव्रजन्।
वर्षवाताशनिभ्यःस्याद्भयंतस्यनहिक्वचित्। मोच
मेचौचयन्नापगानेन्द्रंसंस्मरन्हुनेत्। लीनैरयुत
संख्यैःस्यादनावृष्टिर्नसंशयः। क्रीडन्तंयमुतांम

ध्येमज्जनस्नावनादिभिः । तच्छीकरजलासारैः सिच्य
मानं प्रियाजनैः । ध्यात्वायुतं पयःसिक्तैर्हुनेद्वानी
रतर्पणैः । वृष्टिर्भवत्यकालेऽपि महती नात्र संशयः ।
अयमेवस्मरन्मूर्भिणविषस्फोटज्वरादिभिः । सदाह
मोहैरार्तस्य जपेच्छान्तिर्भवेत्क्षणात् । अथवा गरुडा
रूढंवलप्रद्युम्नसंयुतं । निजज्वरविनिष्पिष्टज्वरा
भिष्टुतमच्युतं । ध्यात्वा ज्वराभिभूतस्य मूर्ध्नीन्यस्तकर
मभ्यसेत् । शान्तिं व्रजेदसाध्योऽपि ज्वरः सोपद्रवः
क्षणात् । ध्यात्वैवमश्वावभ्यर्च्य पयोक्तैस्वन्नतंडुलैः ।
जुहुयादमृताखण्डैर्युतैर्ज्वरशान्तये । निशातशा
रनिर्भिन्नभीष्मतापहरं हरिं । स्मृत्वा स्पृशञ्जपेदा
र्तं पाणिभ्यां रोगशान्तये । अपमृत्युविनाशाय सा
न्दीपनिसुतप्रदं ध्यात्वामृतलताखण्डैः क्षीराक्तै र
युतंजुहुनेत् । मृतपुत्राय ददतं सुतं विप्राय सार्जुनं ।
ध्यात्वा लक्षं जपेदेकं मन्त्रोः सुतविवृद्धये । पुत्रजी
वेत्यनचिते जुहुयादनलेऽयुतं । तत्फलैर्मधुराक्तैः
स्युः पुत्रा दीर्घायुषोऽस्य तु । क्षीरवृक्षाष्टसंपूर्णमभ्य
र्च्य कलशं निशि । जप्त्वायुतं प्रगे नारीमभिषिंचेद्द्वि
षड्दिनं । सा वन्ध्यापि सुतान्दीर्घजीविनो गदवर्जि
तान् । लभते नात्र सन्देहस्तज्जप्ताज्यपायिनी सती ।

प्रातर्ह्वाचंयमानारीवोपिच्छदपुटैर्जलं। अष्टोत्तर
शतंजप्त्वंमासंप्रसूयत्नीपिबेत्। देवकीसुतगोविन्द
वासुदेवजगत्पते। देहिमेतनयंदेवत्वामहंशरणं
गता। प्रहितोकाशिराजेनकृत्यांजित्वानिजारिणा।
ततेजसानतंगरींदहन्तंभावयन्हरिं। सुत्तेहात्तै
र्जुनेद्वाद्वौसर्पिषैः सप्तवासरं। कृत्याकर्त्तारमेवासौकु
पितोनाशयिष्यति। आसीनमाश्रमेदिव्येवदरीषण्ड
मण्डिते। स्पृशंतंपाणिपद्माभ्यांचेटाकर्णकलेवरं।
ध्यात्वाच्युतंतिलैर्लवंहुनेत्त्रिमधुरप्लुतैः। जपेद्वास
वंपापानांशांतयेकांतयेतनोः। द्वेषयन्नौरुक्मिव
लौहत्यापाप्तौस्मरन्हरिं। जुहुयाद्दिष्टयोर्दिष्टेगुडिका
गोमयोद्भवाः। ज्वलद्वन्हिनिभेर्बाणैर्विभिन्नंगरुडास्थि
तं। धावमानंविप्रगणमनुधावंतमच्युतं। ध्यात्वैव
मप्यसेदेकंमनोःसप्तसहस्रकं। उच्चाटनंभवेदन्न
द्विषूणांसप्तभिर्दिनैः। उत्तिष्ठवत्सकंध्यायन्कपि
त्थफलहारिणं। अयुतंप्रजपेत्साध्यमुच्चाटयतितत्
क्षणात्। आत्मानंकंसमथनंध्यात्वामंचान्निपाति
तं। कंसात्मानमविकर्षंतातासंप्रजपेन्मनुं। अयु
तेजुहुयाच्चास्यजन्मोडुतरुतर्पणैः। अपिसेवित्नपी
युषोम्रियतेऽरिर्नसंशयः। अथवानिम्बतैलाक्तैर्जु

नेदेयोभिरक्तजैः। अयुतंप्रजपेदाज्ञौमारणायरिपोः
क्षणात्। दोषारिष्टदलव्याघ्रकापौसास्थिफणौर्निशि।
हुनेदेरण्डतैलाक्तैः श्मशानस्थोऽरिशान्तये। नचालं
मारणंकर्म्मकुर्य्याच्चेदयुतंजपेत्। हुनेद्वापायसैस्ता
वच्छान्तयेशान्तमानसः। जयकामोजपेल्लक्षंपारि
जातहरंहरिं। स्मरन्पराजयस्तस्यकुतश्चिन्नभविष्य
ति। पार्थेदिशन्तंगीतार्थंव्याख्यामुद्राकरंहरिं। रथ
स्थंभावयन्नथ्यात्यर्म्महृष्येशमायच। लक्षंपालाश
कुसुमैरयुतंमधुराप्लुतैः। व्याख्यातासर्वशास्त्राणां
सकविर्वादिराड्भवेत्। विश्वरूपधरंप्रोद्यत्भास्वत्को
टिसमप्रभं। द्रुतचामीकरनिभमग्नीषोमात्मकंहरिं।
अर्काग्नियोनदास्याङ्घ्रिपंकजंदिव्यभूषणं। नानायुध
धरंव्याप्तविश्वाकाशावकाशकं। राष्ट्रपृथ्वीमवाप्त
नांशरीरस्यचरक्षणे। प्रजपेन्मन्त्रयोरेकतरंध्यात्वैव
मादरात्। अथवाव्यस्तसर्वाक्षिरचितंगार्ज्जुनर्षिकं।
त्रिष्टुप्छन्दसिकंविश्वरूपविस्नपिदैवतं। जपेन्म
तामन्तुस्थानेहृषीकेशाद्यमाजाकैः। हुनेद्वासर्वर
क्षायैसर्वविघ्नोपशान्तये। इतिक्रमदीपिकायांषष्ठः
पटलः ६ वन्दे ऽत्पयनावास्येप्रजितपत्निश्रियःपतेः
सगुणान्यनतायाचैर्यन्नैपौक्रियतेसदा। हारवन्तो

सहस्रार्कभास्वरैर्भवनोत्तमैः । अनल्पैःकल्पवृक्षै
सुपरीतेमणिमण्डिते । ज्वलद्रत्नमयस्तम्भद्वारतो
रणकुड्यके । फुल्लस्रग्वल्लसच्चित्रवितानालम्बिमौ
क्तिके । पद्मरागस्थलीराजद्रत्ननद्याश्चमध्यतः अना
रतगलद्रत्नधारस्यस्वस्तरोरधः । रत्नप्रदीपावलि
भिःप्रदीपितदिगंतरे । उद्यदादित्यसंकाशमणिसिं
हासनाम्बुजे । समासीनोऽच्युतोध्येयोद्रुतहाटकस
न्निभः । समानोदितचन्द्रार्कतडित्कोटिसमप्रभः ।
सर्वांगसुन्दरःसौम्यःसर्वाभरणभूषितः । पीतवासा
श्चक्रशंखगदापद्मोज्ज्वलद्भुजः । अनारतोच्छलद्रत्न
धारौघंकलसंस्पृशन् । वामपादाम्बुजाग्रेणमृष्टता
पल्लवच्छविं । रुक्मिणीसत्यभामेऽस्यमूर्ध्निरत्नौ
घधारया । सिंचंत्योदक्षवामस्थस्वदोःस्थकलसोत्थ
या । नाग्नजितीसुनन्देचदिशंत्यौकलसौतयोः । ता
भ्यांचदक्षवामस्थमित्रविन्दासुलक्षणे । रत्ननद्याः
समुद्धृत्यरत्नपूर्णौघटौतयोः । जाम्बवतीसुशीला
चदिशंत्यौदक्षवामगे । बहिःषोडशसाहस्रसंख्या
ताःपरितःस्त्रियः । ध्येयाःकनकरत्नौघधारायुक्तक
लसोज्ज्वलाः । तद्बहिश्चाष्टनिधयःपूरयंतोधनैर्ध
राम् । तद्बहिर्वृष्णयःसर्वेपुरोवच्चसुरादयः । ध्या

त्वैवं परमात्मानं विंशत्यर्णं मनुं जपेत्। चतुर्लक्षं
हुनेदाज्यैश्चत्वारिंशत्सहस्रकम्। शक्तिश्रीपूर्व
कोऽष्टादशार्णो विंशतिवर्णकः। मंत्रोऽनेन सह
शोऽन्यो (मंत्रेणानेन सदृशो) मनुर्नहि जगत्त्रये।
ऋषिर्ब्रह्मास्य गायत्री छन्दः कृष्णस्तु देवता। पूर्व
प्रोक्तवदेवास्य बीजशक्त्यादिकल्पना। कल्पः सनत्कु
मारोक्तो मंत्रस्यास्योच्यतेऽधुना। पीठन्यासांतिकं कृत्वा
पूर्वोक्तक्रमतः सुधीः। करद्वन्द्वांगुलितलेष्वंगषट्कं
प्रविन्यसेत्। मंत्रेण व्यापकं कृत्वा मातृकां मनुसंपुटां।
संहारसृष्टिमार्गेण दशतत्त्वानि विन्यसेत्। पुनश्च
व्यापकं कृत्वा मंत्रवर्णांस्ततो न्यसेत्। मूर्ध्नि भाले भ्रुवो
र्मध्ये नेत्रयोः कर्णयोर्नसोः। आनने चिबुके कंठे दोर्मू
ले हृदि तुन्दके। नाभौ लिंगे तथाधारे कट्योर्जान्वोश्च
जंघयोः। गुल्फयोः पादयोर्न्यस्येत्सृष्टिरेवा समीरि
ता। स्थितिर्हृदादिपादान्ता संहृतिश्चरणादिका। वि
धायैवं पंचकृत्वः स्थित्यन्तं मूर्तिपंजरं। सृष्टिस्थिती
च विन्यस्य षडंगन्यासमाचरेत्। गुणाग्निवेदकर
णाकरणाक्षरैर्मनोः। मुद्रां बध्वा किरीटाद्यादि व
न्यपूर्ववच्चरेत्। ध्यात्वा जप्त्वार्चयेद्देहं मूर्तिपंजरपू
र्वकम्। अथवाल्पेऽर्चयेद्धि स्तंभनदर्प्पयंत्रमुच्यते।

गोमयेनोपलिप्योर्व्वींतत्रपीठंनियापयेत्। विलि
प्यगन्धपंकेनलिखेदष्टदलाम्बुजं। कर्णिकायान्तु
षट्कोणंसमाध्यांतत्रमन्मथं। शिष्टैस्तुसमदश
भिरक्षरैर्वेष्टयेत्स्मरं। प्राग्रक्षोऽनिलकोणेषुश्रियं
शिष्टेषुसंविदम्। षडक्षरंसन्धिषुचकेशरेषुत्रिश
स्त्रिशः। विलिखेत्स्मरगायत्रीमालामंत्रंदलाष्टके।
षट्पशःसंलिख्यतद्बाह्येवेष्टयेन्मातृकाक्षरैः। भूबिम्ब
चलिखेद्बाह्येश्रीमायेदिक्षुविदिक्ष्वपि। एतद्यंत्रंहाटका
दिपट्टेसंलिख्यपूर्ववत्। साधितंधारयेद्योवैसोऽचि
रेणत्रिदशैरपि। स्याद्गायत्रीकामदेवपुष्पवाणौतुङे
न्तकौ। विद्महेधीमहिपूर्वौतन्नोऽनंगःप्रचोदयात्।
जप्याजपादौगोपालमंत्राणांजनरंजनी। त्र्यंतेकाम
देवायङेऽन्तंसर्वजनप्रियं। उक्तासर्वजनांतेन्तुसम्मो
हनपदंतथा। ज्वलज्वलप्रोज्ज्वलेतिप्रोक्तासर्वजनस्य
च। हृदयंममवब्रूयाद्वशंकुरुयुगंशिरः। प्रोक्तोस
दनमंत्रोऽष्टचत्वारिंशद्भिरक्षरैः। जपादौसारवीजा
ख्योजगत्त्रयवशीकरः। भुगस्थेचतुरस्रंस्यादष्टशूल
(वज्र) विभूषितम्॥ पीठंपूर्ववदभ्यर्च्यमूर्तिंसंक
ल्प्यपौरुषीं। तत्रावाह्याच्युतंभक्त्यासकलीकृत्यपूज
येत्। आसनादिविभूषांतंपुनर्न्यासक्रमाद्व्रजेत्। स

ष्टिस्थितिषडंगं च किरीटं कुण्डलद्वयं । शंखचक्रगदाप
द्ममालाश्रीवत्सकौस्तुभान् । गन्धादत्तप्रसूनैश्च मूले
नाभ्यर्च्य पूर्ववत् । आदौ वह्निपुरन्ध्रकोणेष्वंगानि पूज
येत् । सहृच्छिरःशिखावर्मनेत्रमंत्रमिति क्रमात् । वा
सुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः । अग्न्यादिदल
मूलेषु शांतिः श्रीश्च सरस्वती । रतिश्च दिग्दलेष्वर्च्या
नतोऽष्टौ महिषीर्यजेत् । रुक्मिण्याद्या दलसव्यक्रमा
त्पत्राग्रकेषु च । ततः षोडशसाहस्रं सकृदेवार्चयेत्स्त्रियाः
इन्द्रनीलमुकुंदाद्यान्मकरानन्दकच्छपान् । शंखप
द्मादिकांश्चापि निधीनष्टौ क्रमाद्यजेत् । तद्बहिश्चेन्द्र
वज्राद्याश्चाहृतीः संप्रपूजयेत् । इति सम्यगाहृतिहृतम
भ्यर्च्याच्युतमादरात् । प्रीणयेद्दधिखण्डाज्यसंमिश्र
णपयोऽन्धसा । राजोपचारान्दत्वाथ स्तुत्वा नत्वाथ के
शवं । उद्वासयेत्स्वहृदये परिवारगणैः सह । न्यस्यात्मा
नं समभ्यर्च्य तन्मयः प्रजपेन्मनुं । रत्नाभिषेके ध्याने
न्याविंशत्यर्णप्रितेरिता । जपहोमार्च्चनध्यानैर्योऽमुं प्र
भजते मनुं । तद्वेश्म पूर्यते रत्नैः स्वर्णपाण्यैरनावृतं ।
पृथ्वी पृथ्वीकरे तस्य सर्वशस्यसमाकुला । पुत्रैर्मित्रैः
सुसम्पन्नः प्रयात्यंते परां गतिं । वह्नावभ्यर्च्य गोविन्दं
सितपुष्पैः सतण्डुलैः । आज्याक्तैरयुतं हुत्वा भस्मतन्त्र

र्न्निधारयेत् । तस्मान्नादिसमृद्धिःस्यात्तद्वेशे सर्व्वयोषि
तः । आज्यैर्लक्षं हुनेद्रक्तपद्मैर्वा मधुराप्लुतैः । श्रियातस्ये
न्द्रसमैश्वर्य्यं तृणलेशायते ध्रुवं । शुक्लादिवस्त्रलाभाय शु
क्लादिकुसुमैर्हुनेत् । त्रिमध्वाक्तैर्दशशतमाज्याक्तैर्वाह
संयुतैः क्षौद्रसिक्तैः सितैः पुष्पैरष्टोत्तरसहस्रकं । हुनेन्नित्यं
यःसमासात्सुरोयात्पतेर्भवेत् । दशाष्टादशवर्णोक्तज
पध्यानहुतादिकं । विदध्यात्कर्म्मवानेन ताभ्यामपात्रकी
र्त्तितं । श्रीशक्तिस्मरकृष्णाय गोविन्दाय शिरो मनुः । द्वा
र्णो ब्रह्मगायत्री कृष्णर्ष्यादिरस्यतु । वीजैस्त्रिवेदयुग्मा
र्णैरंगषट्कमुदाहृतं । विंशत्यर्णोदितजपध्यानहो
मार्च्चनक्रियाः । मंत्रोऽयं सकलैश्वर्य्यकांक्षिभिः सेव्य
तां बुधैः । श्रीशक्तिकामपूर्व्वोगजन्मशक्तिरमांतिकः ।
दशाक्षरः स एवादौ स्याच्चेच्छक्तिरमायुतः । मंत्रो विकृतिर
व्यर्णो वाचकाद्यंगिमा विमौ विंशत्यर्णोक्तयजनविधी ध्या
येदच्युतं । वरदाभयहस्ताभ्यां श्लिष्यंतं स्वांगते श्रिये ।
पद्मोत्पलकरेताभ्यां श्लिष्टं चक्रवरोज्वलं । दशलक्षं जपेदा
ज्यैस्तावत्साहस्रहोमतः । सिद्धाविमौ मनू सर्व्वसंपत्सौभा
ग्यदौ नृणां । मायाशक्तिरमापूर्व्वः शक्तिश्रीमारपूर्व्वकः ।
श्रीशक्तिमारपूर्व्वश्च दशार्णो मनवस्त्रयः । एतेषां मंत्रवर्य्या
णां मंगवर्ण्यादि दशार्णवत् । शंखचक्रधनुर्व्वाणपाशांकुशाय

क्र· दी· का· २८

28

रोऽरुणः। वेणुयमन्त्रं तं दोर्भ्यां ध्येयः क्रमोदिवाकरे।
प्राच्येमनो ध्यानमेवं द्वितीये विंशदर्णवत्। दशार्णवत्
तृतीयेऽङ्गदिक्पालाद्यैः समर्चना। पंचलक्षं जपेन्नाव
दयुतं पायसैर्हुनेत्। ततः सिध्यान्ति मनवोन्त्रणस्य
त्रिकामदाः। अष्टादशार्णो मारांतो मनुः स्तनयनप्रदः।
ऋष्याद्यष्टादशार्णोक्तमाराङ्गढ्यस्वरैः क्रमात्। अंगान्य
स्य मनोर्वगादिक्पालाद्यैः समर्चना। पाणौ पायसपंक
माहितरसं विभ्रन्मुदा। दक्षिणे सव्ये शारदचन्द्रमण्डल
निभं हैयंगवीनं दधत्। कण्ठे कल्पितपुण्डरीकनखम
प्युद्दामदीप्तिं वहन् देवो दिव्यदिगम्बरो दिशतात्तनः सौख्यं
यशोदाशिशुः। दिनशोऽभ्यर्च्य गोविन्दं द्वात्रिंशल्लक्षमा
नतः। जप्त्वा दशांशं जुहुयात्सिताज्येन पयोन्धसा।
पद्मस्थं देवमभ्यर्च्य तर्पयेत्तन्मुखाम्बुजे। क्षीरेणक
दलीपंके दध्ना हैयंगवेन च। स्तनार्थी तर्पयेद्देवं वत्स
राल्लभजेस्तनं। यद्यदिच्छति तत्सर्वं तर्पणादेव सि
ध्यति। वाग्भवं कामबीजं च लक्ष्मीमायाभुवनेश्वरी।
गोविन्दाय रमा गोपीजनवल्लभङे शिरः। चतुर्दशा
स्वरोयेनः स्मृक्तः संगीतदूर्थतः। द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रो
वागीशत्वप्रदायकः। अष्टादशार्णवत्सर्वमेतस्या
दिकमस्य तु। पूजा च विंशत्यर्णोक्ता प्रतिपत्तिस्तुक

ध्यते। वामोर्ध्वहस्ते दधतं विद्यासर्वस्वपुस्तकं। अक्ष
मालां च दक्षोर्ध्वे स्फाटिकीं मातृकामयीं। शब्दब्रह्मम
यं वेणुमथः पाणिद्वये ऽङ्कितं गायंतं पीतवसनं श्या
मलं कोमलच्छविं। बर्हिबर्हकृतोत्तंसं सर्वज्ञं सर्व
वेदिभिः। उपासितं मुनिगणैरुपतिष्ठेयरिंसदा।
ध्यात्वैवं प्रमदावेशविलासं भुवनेश्वरं। चतुर्लक्षं
जपेन्मंत्रममुं मंत्री हुतसंयतः। पलाशपुष्पैः स्वादुक्तै
श्चत्वारिंशत्सहस्रकं। जुहुयात्कर्मणानेन मनुः सि
द्धो भवेत्ध्रुवं। यो ऽस्मिन्निष्णातधीर्मंत्री वर्तते वक्रग
ह्वरात्। गद्यपद्यमयी वाणी तस्य गंगाप्रवाहवत्।
सर्ववेदेषु शास्त्रेषु संगीतेषु च पण्डितः समाप्नि पर
मां लक्ष्मीं ते भूयात्परं पदं। तारं ल्पड्गवान ङेन्तो न
न्दपुत्रपदं तथा। नन्दांते वपुषे ऽस्यग्निमायांते दश
वर्णकः। अष्टाविंशत्यक्षरो ऽयं ध्रुवे द्वाविंशदक्षरं। न
न्दपुत्रपदं ङेन्तं श्यामलांगपदं तथा। तथा बालव
पुः कृष्णगोविंदे दशवर्णकः। अनयोर्नारदऋषि
श्छंदः उष्णिगनुष्टुभौ। अवक्राद्यैरंगमंगान्दिक्पाला
द्यैस्तु पूजनं। दक्षिणे रत्नचषकं वामे सौवर्णवेत्रकं।
करे दधानं देवीभ्यामाश्लिष्टं चिंतयेत्परं। जपेल्लक्षं
मनुवर्णो पायसैरयुतं हुनेत्। एवं सिद्धमनुर्मंत्री

२९

त्रैलोक्यैश्वर्यभाग्भवेत्। तारंश्रीशक्तिवीजाद्यंनमोभ
गवतेपदं। नन्दपुत्रपदंङेंतंभूधाराम्रवेहत्त्रयुक्।
मांसांतेवपुषोमंत्रऽनविंशाक्षरात्मकः। ऋषिर्ब्रह्मा
नुष्टुपछन्दस्तथान्यद्गतितंसमं। अयंचसर्वसम्पत्ति
सिधयेसेव्यतांमनुः। तारिंह्लिभगवान्ङेऽन्तोरुक्मिणी
वल्लभस्तथा। शिवोऽन्तेषोडशार्णोऽयंरुक्मिणीवल्ल
भाहृयं। सर्वसम्पत्प्रदोमंत्रोनारदोऽस्यमुनिःस्मृतः।
छन्दोनुष्टुद्देवताचरुक्मिणीवल्लभोहरिः। एकद्व्ये
दमुनिद्दक्कवर्णैरस्यांगपंचकं। तापिंजच्छविरंकगां
प्रियतमांस्वर्णप्रभामम्बुजप्रोद्यद्धामभुजांस्ववाम
भुजयाश्लिष्यनसचिन्नाप्रमत्ता। श्लिष्यंतीस्वयमन्य
हस्तविलसत्सौवर्णवेत्रश्चिरंपायाद्धोडसनस्रूनपी
नवसनोनानाविभूषोहरिः। ध्यात्वैवंरुक्मिणीना
थंजपेल्लक्षमिमंमनुं। अयुतंजुहुयात्पद्मैररुणैर्म
धुराप्लुतैः। अर्चयेन्नित्यमंगैस्तैर्नारदाद्यैर्दिशाधिपैः।
वज्राद्यैरपिधर्मार्थकाममोक्षान्नयेनरः। लीलाद
ण्डधरोगोपीजनसंसक्तदोःपदंदण्डांतेवालरूपे
तिमेचप्रणामपदंततः। भगवन्विस्फुरिन्नुक्तोवह्नि
जायांतकोमनुः। एकोनत्रिंशदर्णोऽस्यमुनिर्नारद
ईरितः। छन्दोऽनुष्टुब्देवताचलीलादंडधरोहरिः।

मत्वधिकरणमप्यधिवर्णैरंगक्रियामता । सम्मोहयन्ति
जकरामकरस्थलीलादण्डेनगोपयुवतीःसुरसुन्दरी
श्च । दिश्यन्निजप्रियसखीसहकृदन्तहस्तोदेवःश्रियंनि
हतारकंसउरुक्रमोवः । ध्यात्वैवंप्रजपेल्लक्षमयुतंतति
लतण्डुलैः । त्रिमध्वक्तैर्हुनेदंगदिक्पालाद्यैःसमर्चना ।
लीलादण्डहरिंयोवैभजतेनित्यमादरात् । सपूज्यते
सर्वलोकैस्तंभजेदिन्दिरासदा । त्रयोदशास्वरोपेतः
शोर्गीमेदःसकेशवः । तथामांसयुगंभायाशिरःसप्त
त्वरोमनुः । श्राचक्राद्यैरंगकल्पिर्णारदोऽस्यमुनिःस्मृ
तः । छन्दउष्णिग्देवताचगोवल्लभउदाहृतः । ध्येयो
ऽच्युतःसकपिलागणमध्यसंस्थस्तामाह्वयन्स्थहरि
णदोस्मिवेणुपाशंसयष्टिमपरत्रपयोदलीलः । पीता
म्बरोऽहिरिपुपिच्छकृतावतंसः । मुतिलदंजपेदेनंत्र
नेत्समसहस्रकं । गोघ्नीरैरंगदिक्पालमध्येऽर्च्येगो
गणाष्टकं । प्रष्टोत्तरसहस्रंयःपयोभिर्दिनशोजुहुनेत ।
पद्मात्सगोगणैरासोदशार्णैनैववाविधिः । सलवो
वासुदेवोहन्तुडेऽन्तंचभगवत्पदं । श्रीगोविन्दपदंत
दन्वादशार्णोऽयमीरितः । मनुर्नारदगायत्रीकृस्मर्ष्णा
दिरथांगकं । पकाद्विवेदभूतार्णैःसमस्तैरपिकल्प
येत् । वन्देकल्पद्रुमूलाश्रितमणिमयसिंहासनेस

त्रिविहंगनीलाभंपीतवस्त्रंकरकमलसच्छंखवेत्रंमुरारिं।
गोभिःसप्रस्नवाभिर्हतममरपतिप्रौढहस्तस्थकुम्भप्रच्यो
ततसौधधारस्नपितमभिनवाम्भोजपत्राभनेत्रंएवंध्या
त्वाच्युतंजगत्सारविलसद्रूपेणततः। दुर्गेपीठेदशासाह्वसं
दिनशोऽमुंसमर्चयेत्। गोष्ठेप्रतिष्ठितंवात्मगेहेवाप्रति
मादिषु। समस्तपरिवाराढ्यांस्ताःपुनर्विष्णुपार्षदाः।
द्वारेष्वावरणीपीठेऽर्च्याःपक्षीन्द्रस्तदग्रतः। चण्डप्रच
ण्डौप्राग्द्वारविधातारौचदक्षिणे। जयःसविजयःपश्चा
त्वलःप्रबलउत्तरे। ऊर्ध्वेद्वारश्रियंचेष्टाद्वार्यौतान्युग्मशो
ऽर्चयेत्। पूज्योवास्तुःपुमांस्तत्रतत्रब्रह्मापीठमध्यतः।
द्वारान्तःपार्श्वयोरर्च्योगंगाचयमुनाविधी। कोणेषुविघ्नं
दुर्गाञ्चवाणींक्षेत्रेशामर्चयेत्। अर्चयेद्वास्तुपुरुषंदेवप्रम
मध्येसमाहितः। तारेशंगणपंदेहेऽन्तेसपूर्वंचधारंतथा।
(सवासने) हुंफट्नतीरस्त्रकासमुद्रयाग्रस्थितोहरेः।
पुष्पाञ्जलिंक्षिपेद्दिक्षुसमाहितात्मनेततः। विधेयमेतत्स
र्वत्रस्थापितेषुविशेषतः। आत्मार्चनान्तेकृत्वाथगुरुप
ङ्क्तीःपुरोक्तवत्। श्रीगुरून्परमाद्यांश्चमहास्तान्सर्वपूर्व
कान्। तत्पादुकान्नारदादीन्सर्वासिथानतनन्तरं। ततोभा
गवतांश्चेष्टाविघ्नंदक्षिणतोऽर्चयेत्। पूर्ववत्पीठमध्य
ध्येश्रीगोविन्दमथार्चयेत्। रुक्मिणींसत्यभामांचपा

र्षयोरिन्द्रमग्रतः। पृष्ठतः सुरभिं वेष्टाके षारेखंगदे
वताः। अर्च्यारुदादिवर्म्मान्तादिक्षु स्वकोणकेषु च।
कालिन्दीरोहिणीनाग्नजित्याद्याः षट् च शक्तयः। दले
षु पीठकोणेषु दामाद्यर्च्यास्तु किंकिनी। दामादीन्यपि
वेणं च पुरः श्रीवत्सकौस्तुभौ। अग्रतो वनमालां च
दिक्ष्वष्टसु ततोऽर्चयेत्। पांचजन्यं गदां चक्रं वसुदे
वं च देवकीं। नन्दगोपं यशोदां च सगोगोपालगोपि
काः। इन्द्राद्यान्कुमुदाद्यांश्च दिक्षु कोणेनंतथोत्तरे। कु
मुदः कुमुदाक्षश्च पुण्डरीकोऽथ वामनः। शंकुकर्णः
सर्वनेत्रः सुमुखः सुप्रतिष्ठितः। एककाले द्विकाल
स्यात्त्रिकालं वेति गोष्ठगं। श्रीगोविन्दं यजेन्नित्यं गोपी
भ्यश्चरसप्रदम्। दीर्घजीवी निरातंको येनुयान्यप
नादिभिः। पुत्रैर्मित्रैरहस्योऽन्ते प्रयाति परमं पदं। ऊ
र्ध्वदन्तयुतः शार्ङ्गी चक्री दक्षिणकर्णयुक्। मांसनाथा
यनन्तो मूलमन्त्रोऽष्टवर्णकः। ऋषिर्ब्रह्मास्य गाय
त्री छन्दः कृष्णश्च देवता। वर्णयुग्मेऽसमस्तेन प्रोक्तं
स्यादंगपंचकं। पंचवर्षमतिदृप्तमंगने धावमान
मलकाकुलेक्षणं। किंकिणीवलयहारनूपुरैरंचि
तं स्मरत गोपबालकं। ध्यात्वैवं प्रजपेदष्टलक्षं ताव
त्सहस्रकं। जुहुयाद्ब्रह्मवृक्षोत्थसमिद्भिः पायसे

नवा। प्रासादे स्थापितं कृष्णममुना नित्यमर्चयेत्। द्वा
रपूजादिपीठार्चनांतं कृत्वोक्तमार्गतः। मध्येऽर्चयेद्य
थादिक्षुविदिक्ष्वंगानि चक्रमात्। वासुदेवः संकर्षणः
प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः। रुक्मिणी सत्यभामा च लक्ष्मणा
जाम्बवत्यपि। दिक्षुदिक्ष्वर्चयेदेतानिन्द्रवज्रादिका
न्बहिः। योऽमुं मंत्रं जपेन्नित्यं स्वयपदं व्रजेत्। तारश्री
शक्तिमारांते श्रीकृष्णायपदं वदेत्। श्रीगोविन्दाय त
स्मोर्थं श्रीगोपीजनश्चापि वल्लभाय नतः स्विः श्रीसि
द्धगोपालको मनुः मायवीमस्थुपासीनौ गरुडेनाभि
पालितौ। दिव्यक्रीडासुनिरतौ रामकृष्णौ स्मरन्जपेत्
चक्रीवसुस्वरयुतः सर्गैकार्णो मनुर्मतः। कृष्णेति द्वा
क्षरः कामपूर्वस्त्र्यार्णः स एव तु। स एव चतुर्वर्णः स्या
त्ङेऽन्तोऽन्यश्चतुरक्षरः। वद्यते पंचवर्णः स्यात् कृष्णा
य नमइत्यपि। कृष्णायेति स्मरद्वन्द्वमध्ये पंचाक्षरोऽ
परः। गोपालायाग्निजायाभ्यां षडक्षर उदाहृतः। कृ
ष्णाय स्मरबीजाद्यो वह्निजायांतिकोऽपरः षडक्षरः प्र
गुदितः कृष्णगोविन्दकौ ङेऽन्तः। स चतुर्थी सप्तवर्णः
सप्तार्णोऽन्यपरोदितः। श्रीशक्तिमारकृष्णाय मारः
सप्ताक्षरो मनुः। कृष्णगोविन्दकौ ङेऽन्तौ स्मराद्यावष्ट
वर्णकः। दधिभक्षणाङे· वह्निजायाभिरपरोऽष्टकः

स्वप्रसन्नात्मने श्रीकृष्णो नम इत्ययं पराऽष्टकः । श्रीकृष्णोक्तो
मूलमंत्रस्त्वनवार्णः स्मरसंयुतः । कृष्णगोविन्दकौ ङेऽ
न्तौ नमोऽन्तोऽष्टोनवार्णकः । क्लीं ग्लौं क्लीं श्यामला
गाय नमः स्याद्दशवार्णकः । शिरोऽन्तो बालवपुषे कृ
ष्णायान्यो मनुर्मतः । शिरोऽन्तो बालवपुषे क्लीं कृष्णा
य स्मृतो बुधैः । एकादशाक्षरो मंत्र एतेषां नारदो मुनिः
छन्दस्तु देवी गायत्री देवता कृष्ण ईरितः । कलघड्दी
र्घकैरंगमथास्य चिन्तयेद्धरिं । आव्याद्व्याकोषनीला
ब्जरुचिररुणाम्भोजनेत्राम्बुजस्थो बालो जंघाकटी
रस्थलकलितरणत्किंकिणीको मुकुन्दः । दोर्भ्यां है
यंगवीनं दधदतिविमलं पायसं विश्ववन्द्यो गोगोपी
गोपवीतो रुरुनखविलसत्कण्ठभूषश्चिरं वः । ध्यात्वै
वमेकमेतेषां लक्षं जप्यान्मनुं ततः । सर्पिःसितोपलो
पेतैः पायसैर्युतं जुहुनेत् । तर्पयेन्नारदेतेषां मनुना
हुतसंख्यया । तर्पणं विहितं नित्यं योऽर्चयेत्सुसमा
हितः । बल्याद्यो शान्तमंगानि हृदादिकवचान्तिके ।
अर्चयेत्सुरतो नेत्रमंत्रं दिक्षु वह्निः पुनः । इन्द्रवज्रादि
काः पूज्याः सपर्येषां समीरिता । एकमेषां मंत्राणां
भजेद्यो मनुवित्तमः । करस्थाश्चेयाः सर्वार्थस्तस्यासौ
पूज्यतेन नरैः । सद्यः फलप्रदं मंत्रं वक्ष्येऽन्यं च ततः परं ।

क्र·
दी·का·
३२

संप्रोक्तो मारयुग्मांतरस्थकृष्णपदेन तु । ऋष्याद्यमंग
षट्कं च प्राग्वत्प्रोक्तमस्य तु । श्रीमत्कल्पद्रुमूलोद्ग
तकमललसत्कर्णिकासंस्थितो । यस्तच्छाखालम्बि
पद्मोदरविसरसंख्यानरत्नाभिषिक्तः हेमाभः स्वप्रभा
भिस्त्रिभुवनमखिलं भासयन्वासुदेवः पायाद्वः पाय
सादो नवनवनवनीतामृताशी वशी सः । ध्यात्वैवं
प्रजपेल्लक्षचतुष्कं जुहुयात्ततः । त्रिमध्वक्तैर्बिल्वफ
लैश्चत्वारिंशत्सहस्रकं । अंगैर्नेमिभिरिन्द्राद्यैर्वज्राद्यै
र्वचनोदिता । तर्पयेद्दिनशः कृष्णं खाडत्रयपियाज
लैः । मारयोरस्य मांसाथो रक्तं चेदपरो मनुः । षडंगा
न्यस्य कल्प्यानि (कलषङ्.) दीर्घैर्मंत्रशिखामणेः ।
आरक्तोद्यानकल्पद्रुमशिखरलसत्स्वर्णदोलाधिरू
ढं गोपीभ्यां प्रेंख्यमाणं विकसितनवबन्धूकसिन्दूर
भासं । बालं लीलालकांतं कटितटविलसत्क्षुद्रघंटा
घटासं वन्दे शार्दूलकामांकुशालसितगदाकल्पदी
नं मुकुन्दं । ध्यात्वैवं पूर्ववत्कृत्यैनं जप्त्वा राजोत्पलैर्न
वैः । मधुत्रयप्लुतैर्हुत्वा तर्पयेत्पूर्ववद्धरिं । मधुर
त्रयसंयुक्तामारक्तां पाणालिमंजरी । जुहुयात्त्रिसप्तशोऽ
ष्टोर्धशतमेकेन मंत्रयोः । अस्य मण्डलतः पृथ्वी पृ
थ्वीशस्य कुलाकुला । स्यात्सालिपुंजपूर्णं च तद्दे

ष्वमाशु प्रजायते । यश्चैतयोर्नियतमन्यतरं भजेत मन्त्रो
र्जपार्च्चनहुतादिभिरात्मभक्तिः । श्रीमान्समन्मथइव
प्रमदासु वाग्मी भूयात्तनोर्विपदि नश्च महाशुनाखं ।
इति क्रमदीपिकायां सप्तमः पटलः ७ अथोच्यते वश्य
विधिः पुरोक्तदशार्णतोऽष्टादशार्णतस्तु । स्मरेत्तेव
यो सर्वजगत्प्रियत्वे मनुमनुत्तस्य सदाविधत्तः फुल्लै
र्बन्धूकप्रसूनैरसुममलतैरर्चयित्वादिनादौ नित्यं नि
त्यक्रियायां रतमथदिनमथ्योक्तकल्पस्यामुकुन्दम् । अ
ष्टोपेतं सहस्रं दशलिपिमनुवर्यं जपेद्धयः । समेत्रीक्र
य्याह्वसपान्यवपुष्पैः सुरवरसुखनरांमण्डलान्नमण्डलानि ।
जातीप्रसूनैर्द्विरगोपवेशं क्रीडारतं रक्तहयारिपुष्पैः ।
नीलोत्पलैर्गीतिरतं पुरोवदिष्टान्तपादीन्वशयेत्क्रमे
ण । सितकुसुमसमेतैस्तण्डुलैराज्यसिक्तैर्हुतशाशान
मथकृत्वा नित्यशः सप्तरात्रं । कचभुविचललाटे भस्म
नधारयेद्यो वशयति युवती स्त्री सापि संस्तभ्य देव । ता
म्बूलवस्त्रकुसुमांजनचन्दनाद्यं जप्तं सहस्रनरमन्य
तरेणमन्त्रोः । यस्मै ददाति मनुविन्मनरो स्य मुक्तः स्यात्
किंकरोनखलतत्र विचारणीयैराजद्वारे व्यवहारे सभा
यां मूजे वादे वाष्टयुक्तं शान्तः यः । जप्त्वावाचे प्रथमामीरये
द्वेवर्तैनामेनतत्र त्रोपरिष्टात् । आसीनं पुरमथ्यनेकट

म्वमूले गायंतं मधुरतरं व्रजांगनाभिः । स्मृत्वा गो मधु
मिलितैर्म्मधूरकैर्ध्येर्हुत्वासौ वशयति मंत्रवित्त्रिलो
कीं । रासमध्यगतमच्युतं स्मरन्यो जपेद्दशशतं दशा
न्तरं । नित्यशो कदितिमासतो नरो वांछितामभिवहे
त्स कन्यकां । तुंगकुंजमधिरूढमच्युतं या विचिन्त्य दि
नशः सहस्रकं । साष्टकं जपति सा हि मण्डलाद्वांछि
तं वरमुपैति कन्यका । न्तस्यंतं व्रजसुन्दरीजनकराम्भो
जातिसंगटस्यतं ध्यात्वाष्टादशार्णकं मनुवरं लक्षं जपे
त्मंत्रवित् । लाजानामथवा मधुद्रुतरैर्हुत्वायुतं क
णिकैरुद्वोढुं स जपेत्तावदचिरादाकांक्षितां कन्यकां
अष्टादशार्णेरण द्विजनरुजैस्तर्पणैर्ह्निमथ्यक्तैः । अ
युतं कुशोत्तिलैर्वा सतण्डुलैर्वशयितुं द्विजाञ्जुहुयात् ।
कृतमालभवैश्च कुरंटकजैर्नृपतीन्बकुलैश्च कुरण्ड
जैः । विशामसनभवैरपि पाटलजैरितरानपि तद्वदथो
वशयेत् । अभिनवैः कमलैररुणोत्पलैः समधुरैर
पि चम्पकपाटलैः । प्रतिहुनेदयुतं क्रमशोऽचिराद्व
शयितुं मुखजादिवरांगनाः । हयारिकुसुमैर्नवैरस्त्र
मधुराप्लुतैर्नित्यशः सहस्रमथ विवासरं प्रतिहुनेत्त्रि
शीथे बुधः । सगर्वितधियं हयाञ्झटिति वारयोषाम
सौ करोति निजकिंकरीं स्मरशिलीमुखैरर्दितां । कदु

संयुतैस्त्रिमधुरार्द्रतरैः सितसर्षपैर्द्दशाप्रात्त्रितयं
निखिलं जुहुतोऽस्य शचीदयितोऽप्यवशो वशगो भवति कि
न्नपरैः। अथ बिल्वजैश्च फलसमित्प्रसवच्छदनैर्मधु
द्रुततरैर्हवनात्। कमलैः सिताक्ततयुतैश्च कमला
चिरापवशायेदचिरात्। अपहृत्य गोपवनिताम्ब
राण्यमाह्यदयैः कदम्बमधिरूढमच्युतं। प्रजपेत्स्म
रन्निशिसहस्रमानयेद्दशमुर्वशीमपिहटाद्दशगाहृ
तः। बहुनाकिमत्रकथितेन मंत्रयोरनयोः सदृङ्न
हिपरोवशीकृतौ। अपिकृष्टिकर्मणिविदग्धयोर्वि
तोक्तसमासुयास्वमपवर्गिणोरिह। वन्देकुन्देन्दुगौ
रं तरुणमरुणपाथोजपत्राभनेत्रं चक्रं शंखं गदाब्जं
निजभुजपरिघैरायनैरादधानं। दिव्यैर्भूषांगरागै
र्नवनलिनलसन्मालया च प्रदीप्तं योतत्पीताम्बरा
व्यं मुनिभिरभिनुतं पद्मसंस्थं मुकुन्दं। एवं ध्यात्वा
पुमांसं स्फुटहृदयसरोजासनासीनमाद्यं सान्द्राम्भो
जच्छविम्बाद्रुतवनकनिभं वा जपेदर्कलक्षं। मन्त्री
रेकं हित्वारांतरितमथहुनेदर्कसाहस्रमिध्मैः क्षी
रद्रूद्भवैः पयोक्तैः समधुहुतसितेनापि वा पायसेन ज
नो लोकाध्यक्षं ध्रुवचितिसदानन्दवपुषं निजे हृत्पा
थोजे भवति निवसं भेदमिहिरं। निजैक्येन ध्यायन्न

क्र·
दी·का·
३४

34

शुभमलचेताः प्रतिदिनं त्रिसाहस्रंजप्यात्त्वयजनव
सायाह्नविधिना। विधिंयोऽमुंभक्त्याभजतिनियतं
सुस्थिरमतिर्भवाम्भोधिंभीमंविषयविषमग्राहनि
करैः। तरंगैरुत्तुंगैर्जनिमृतिसमाख्यैः प्रविततंस
मुत्तीर्यानन्दंव्रजतिपरमंधामसहरेः। गणेशस्य
नामानिशृण्वंस्तदीयाःकथाः संस्मरंस्तस्यरूपाणि
नित्यनमंस्तत्पादाम्भोरुहंभक्तिनम्रः संपूज्योद्वयै
नित्यमुक्तः सएव। वक्ष्येमन्तुद्वयमथातिरहस्यम
न्यत्तद्देवतोभुवनमोहननामधेयं। ब्रह्मेन्द्रवामन
यनेन्दुभिरादिमोऽन्यस्तत्पूर्वकोवियदृषीकयुतेश्चा
डेऽस्यत्। मन्त्रोऽस्यसन्मोहननारदोमुनिश्छन्दस्तुगाय
त्र्यमुदीरितंबुधैः। त्रैलोक्यसन्मोहनमविष्णुरेतयोः
स्याद्देवताबच्छ्यघनाषड्ङ्कं के। सक्लीवकलादीर्घैः स
लवैस्तदपिकलासमाधिरूटैः। उक्तंपूर्ववदास
नविन्यासांतंसमाचरेदथतु। करयोः प्राग्यास्तुतलेत्य
स्यषडंगानिचांगलीषुप्रागान्। मन्तुपुटितमातृका
वर्णैर्नंस्यांगेऽङ्गानिविन्यसेच्चप्राग्वत्। कामप्लुद
न्यंक्लिष्टकरशाखाधिस्तान्नमोऽन्तिकान्तेऽन्तान्।
शोषणमोहनसन्दीपनतापनमादनादिकान्क
मशः। पंचैतेसंप्रोक्ताद्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सश्चादिकरणाः

सन्मोहनमथजगतांध्यायेत्तरुणोज्वलंसमाहित
धीः। दिव्यतरूद्यानान्तश्चिरमहाकल्पपादपाधस्ता
त्। मणिमयभूतलविलसद्रत्नपयोजन्मपीठनि
विष्टस्य। विश्वप्राणस्योद्यत्तद्योतनसदृशैः स्ववर्ण
स्य आसीनमुन्नतांपारिद्रुमभङ्गांगमंगजोत्सुखितं।
चक्रदरांकुशपाशान्सुमनोबाणेक्षुचापकमलग
दाः। दधतंस्वदोर्भिररुणायतविपुलविघूर्णितादि
व्यगनलिनं। मणिमयकिरीटकुण्डलहारांगदकं
कणोर्मिरसनाद्यैः। अरुणैर्म्माल्यविलेपैश्चादीप्तंपी
नवस्त्रपरिधानं। निजवामोरुनिषण्णांस्निग्धांतीवा
मस्त्रष्टजनलिनीं। स्निग्धद्योतिंकमलांमदनमद
व्याकुलोज्वलांगलतां। रुरुचिरभूषणमाल्यानुले
पनांसुसितवसनपरिधीतां। निजसुखकमलाव्या
पृतचटुलासितनयनमधुकरांतरुणीं। स्निग्धंत
वामभुजादण्डेनहटंष्ठतेद्धपाचेन। तज्जनितपर
मनिर्वृतिनिर्भयहृदयंचराचरैकगुरुंसुरदिनिज
भुजगयक्षक-गन्धर्वाद्यंगनाजनसहस्रैः। मद
नन्मथालसांगैरभिवीतंदिव्यभूषणोल्लसितैः। स्वा
त्माभेदतयेष्टंध्यात्वैकान्तरमथाष्टवर्णमथ। प्रज
पेद्दिनकरलक्षंत्रिमधुरासिक्तैस्सुकिंशुकप्रसवैः।

त्वङ्ग्यादर्कसहस्रं विमलैः सलिलैस्तर्पयेत्तावत्। विं
शत्यर्णोक्ते यंत्रे द्विजशोऽमुमर्चयेद्भक्त्या। पीठावयो
पक्तांते राजायशिवोऽमुनाभिपूज्य विधं। हरिमभिवाह्य
स्कन्येनस्पार्घ्याद्यैः समर्च्य पूर्पांतैः अंगानि वाणोश्चन्या
सक्रमतः किरीटमपि शिरसि। श्रवसोश्च कुण्डले वि
प्रमुखानि प्रहरणानि पाणिषु श्रीवत्सकौस्तुभौ च स्त
नयोर्हृद्ये गले च वनमालां पीतवसनं नितम्बे वामांके
श्रियमपि स्ववीजेन। इष्टाथ कर्णिकायामंगानि विदि
गदिशासु दिक्षु शायान्कोणेषु पंचमं तु नरश्यादिदलेषु
शक्तयः पूज्याः। लक्ष्मीः सरस्वती च स्वर्णाभेश्चरणतरे
रतिप्रीत्यौ। कीर्तिः शांतिश्चसितेत्तुष्टिः पुष्टिश्च मरकत
प्रतिमे। दिव्यांगरागमरकतभूषणमालादुकूलैरलं
कृतालताः। स्मेराननाः स्फुरान्नीधृतचामरचारुकरल
तापत्राः। लोकेशावहिरर्च्याः काथितेत्यर्चनामनुहयो
धृता। प्रायः पुरुषोत्तमविधिरेवमिह इति स्मराय ततः
धीमहि तन्नो विष्णुस्तदनुप्रचोदयात्। जप्येसाजपा
दौडरितहारीत्रीकरीजपार्चाहवनैः। प्रोक्तयत्नुसुधि
विषयेऽर्चायामनयात्मयागमूद्रव्याणि। मन्वोरेकेन
प्रातेप्रतर्पयेन्मोहिनीप्रसूनयुतैर्यः। तोयैर्हि दिनशः
प्रातः सतुलभते वांछितानयत्नात्कामान्। कृत्वापुनं

ङ्गताशेसम्यातान्येनतावदभिजह्नेन । सोजयतत्सम
भीकंरमणीरमणोऽपितांस्त्ववशांतानेतं अष्टादशा
णिविहिताविययः कार्याश्च वशपक्षतश्चाभ्यां । मन्वो
रनयोःसदृशोऽन्योनास्त्रैलोक्यवश्यकर्माणिजगः
ति । अत्रैकार्णजपादावथवाकृस्मःसवेणगीतिर्येयः
अरुणरुचिरंगवेशः कन्दर्पोवासपाशस्त्रणिचापे
ष्टयः । यस्त्वेकतरंमनुमेतयोर्विमलधीः । सदाजप
तिमंत्री । सोऽस्तुनापिचसिद्धिंविपुलामतितरामेति ।
अथसप्तःशोरित्युत्तरीयतुर्यकाः । शिखिवामनेत्र
शिखण्डमण्डिताः । जयकृस्सयुगनिरंतरात्मभूशि
खिशक्तिश्चास्यहतशाक्तवर्णकाः प्रणिमध्येसुदि
नचेतसेनतस्यपरहममशरुमारुताक्षराः सचतु
र्थिकृस्सपदमिदंकामस्यैकोदशावर्णकश्चमनुव
र्यकल्पसौ । सलवायराचलसुतारमादरैःप्रदितं
क्रमोत्त । क्रमगातैश्चसमुद्धकरं । इतिदंतसूर्यव
सुवर्णउद्दतैकवितानुरंजनरमाकरोऽचपलत् । सु
खहतनन्दपुत्रनारदोमुनिस्त्रिहृच्छन्दउक्तसमस्ता
दिकारिराट् त्रिजगद्विमोहनसमाह्वयोहरिः एव
लुदेवतास्पमुनिभिःसमीरिता । वह्निमित्रमूथर
गजात्मदिङ्मयेर्मनुवर्णकेस्त्रिपुटसंस्थितेहष्य

क्र·
दी· का·
३८

क्। निजजातियुक्तनिगदितैषडंगकंक्रिययैवतत्व
लजननासुरंजनं। अथसंविशोध्यतनुमुक्तमागतःप्र
वचप्यपीठमथचस्ववर्ष्मणाकरयोर्दशाद्दरविधिक्र
मात्मसेत्षडंगशायकमनंगपंचकं अमुनात्रिशोन्य
सत्तसर्वतस्तनौस्मरसंपुटेस्तदनुमात्रकाद्दरैः। दश
दत्त्वकादिदशवर्णकीर्तितंत्वथमूर्तिपंजरावसान
माचरेत्। सृजतिस्थितिदशषडंगशायकान्यस्तात
तोऽन्यदखिलेपुराकवत्। प्रणिधायसर्वभुरनैकमादि
णःस्मरतांमुकुन्दमनवद्यधीरथीः। अथोभूयरदरीप
रिष्कृतेमहोन्नतशालगोपुरविशालवीथिके। घनचु
म्बुदग्रसितसौधसंकुलेमणिहर्म्यविस्तृतकवाटवे
दिके। द्विजभूपविट्चरणजन्मनांगृहैर्विविधैस्सुशि
ल्पिजनवेश्मभिर्लसत्३भसभ्युरिभरथैनुसेवित
छगालालयैस्थलसितैःसहस्रशः। विविधापणाश्रि
तमहाजनैकृतक्रयविक्रयद्रविणसंचयाचिते। ज
नमानसंहृतिविदग्धसुन्दरीजनमन्दिरैःसुरुचिरे
स्वमण्डितेषुदीर्घिकाविमलपथिसिन्धुरविहिक
चारविन्दमकरन्दलम्पटे। कलहंससारसरथांगना
मभिर्विहगैर्विघुष्टककुभिःस्वकेपुरे। सुरपादपैःसु
रभिपुष्पलोलुपभ्रमराकुलैर्विविधकामदैर्नृणांशि

वमन्दमारुतललच्छिखैर्हृते मणिमण्डपे रविसह
स्रसुते । मणिदीपिकाकरदीपितांतरेननुचित्रवित
तवितानशालिनि । लसितेविकस्वरविचित्रदामभिः
सुसुगन्धिमल्लिलोलितस्थले । प्रमदाग्रणीतैर्मंदवि
घूर्णितेक्षणैर्मदनालसैः करविलोलचामरैः । अभि
षेवितैः स्खलितमंजुभाषितैः स्तनभारभंगुरकृशाव
लग्नकैः अविराममणिवर्य्यवर्षिणः प्रमहानदाम्र
तरसप्लुतोऽप्ययः । सुरपादपस्य मणिभूतलोल्लस
त्पृथुसिंहवक्त्रचरणाम्बुजासने । अभिचिन्तयेत्स्वसु
परिपिष्टमञ्जनवनीलनीरजकोमलच्छविकुटि
लाग्रकुंतललसत्किरीटकं स्मितरत्नपुष्पकलिता
वतंसकं । सुललाटमुल्लसदर्द्धचन्द्रविपुला
रुणायतलोललोचनं । मणिकुण्डलोल्लपरिदीप्त
गण्डकं नवबन्धुजीवकसमारुणाधरं । स्मितचन्द्रि
काञ्चलितदिगन्तविस्फुरत्सुनकमासुकणमण्ड
ताननं । स्फुरदंसुरत्नगणदीप्तभूषणोत्तमहारदा
मभिरूपसुंतामुकं । घनसारकुंकुमविलिप्तविग्र
हं पृथुदीर्घबन्धयज्ञजाविराजितं तरुणारुणाब्ज
चरणाब्जमंगजोन्मथितांगमंकनाकनाम्बुजद्वयं ।
लोकस्य भीष्मकसुतोरुप्रगांतरस्थितांतसहेमरु

चिमात्मकराम्बुजाभ्यां । श्लिष्यंतमाद्गजपनामुपगम्य
माणमात्मानमायतललसत्करपल्लवाभ्यां । आनन्दो
द्रेकनिद्रां मुकुलितनयनेन्दीवरां स्वलगाङ्गीं प्रोद्यद्रो
मोचमान्द्रश्रमजलकणिकामौक्तिकालंकृताङ्गीं ।
आत्मन्यातीयवाह्यान्तरकरणगणामंगकैर्निस्तरंगे
र्मज्जन्तं नीलनानामतिमञ्जलमहानन्दसन्दोहसि
न्धौ । सत्पाजास्रुवन्तीभ्यां दिव्यद्रकुलानुलेपनाभ्यां ।
मन्मथशारमथितनाभ्यां मुखकमलालोललोचनभ्र
मराभ्यां । भुजयुगलाश्लिष्टाभ्यां श्यामारुणललि
तकोमलांगताभ्यां । आश्लिष्टमात्मदक्षिणवामगता
भ्यां करोल्लसत्कमलाभ्यां । दृष्टगयाकलिन्दसुतया
करकमलयुजा परिवधमंजुलरुचा मदनमथितया ।
पश्यगदारण्यांगदरसद्भुजयुगं दोर्द्वयप्राक्तवंशाविल
सन्मुखसरसीरुहं । दिक्षु बहिः श्रुतर्षियतिभिः खेच
रपरिहतैर्भक्तिभराबनम्रतनुभिः स्तुतिमुखरमुखैः ।
संततसेव्यमानमनोवचनविषयकमर्थचतुष्टय
प्रदमंतु त्रिभुवनजनकं । सान्द्रानन्दमहाब्धिमग्न
ममलेयात्मिस्वकेः वक्ष्यिते ध्यात्वैवं परमं पुमांसमम
नघात्मप्राप्यदीक्षांगुरोः । लब्ध्वामंत्रमनुमादरेणासि
तधीर्लक्षं जपेद्धोषितांवान्तीकर्णादर्शनादिविहितो

मंत्री गुरूणामपि । ज्वद्रुयाम्बुदर्शार्णप्राकंद्गनाषो ससि
नादौ दृष्टेनेनपायसेन । प्रथमोदितपीठवर्यकेऽ
स्मिंप्रयजेन्नित्यमनित्यतावियुक्तो । आरभ्यविभूतिम
यन्यासक्रमतः शरीरंतमभ्यर्च्य । मूर्त्याद्यं चात्मानं विं
शत्यर्णोदितेत्रयंत्रवरे । मध्यमवीजं परितोवरुणे
न्दुयमेन्द्रदिक्षु संलिख्य । वीजचतुष्कं तदपि चत्वारिं
शद्भिरक्षरैरधिकैः । शिवहरिब्रह्माणस्वस्तिषु क्रमा
द्विलिखेत् । वाङ्मायाश्रीमंत्रोस्तहृदन्तोऽम्बुपानिला
स्त्रिषु च । षोडशपूर्वादितनवद्विधायपीठं यथावदभ्यर्च्य ।
संकल्प्यमूर्त्तिमत्रवावाह्यार्च्चयेत्तमध्यवीजेतं । मु
खदक्षसव्यपृष्ठवीजेष्वर्च्चास्तुशास्त्रयः क्रमशः । रुक्मि
ण्याद्याः षट्ष्वथ कोणेष्वंगानि केशरेषु प्रागात् । लक्ष्म्या
द्यादलमध्येष्वग्न्यादिषु तद्बहिर्ध्वजप्रमुखान् । अग्रे
केतुंषणां संपृष्ठे विघ्नरिपुमरुणममलरक्तरुची । पा
र्श्वद्वये निधीशौ संततधाराभिर्हर्षयन्तपुंजौ हेरम्ब
शास्त्रडुर्गा विश्वक्सेनान् । विदिक्षु वब्राह्माद्यं । विद्रुम
मरकतनडवीस्वर्णाभान्वाह्निरयेन्द्रवज्राद्यान् । यज
त्वविधानमिति निरतमाहति सप्तकयुतं मुकुन्दस्य ।
इत्यर्च्चयन्नच्युतमादरेणयोऽनुभजेन्मंत्रवरंजितात्मा
सोऽभ्यर्च्यतेदिव्यजनैर्जनानांप्यन्नेत्रपंकेरुहदृतीगम

भानुः सितशर्करोत्तरपयःप्रतिपत्त्यापरितर्पयेद्दिनमुखे
दिनशास्तं । सलिलैः शतं शतमसुखप्रियमेव सुखविस्मृतदन्व
तिकरोत्सुदविन्दु । विदलकुलैः सुमनसः सुमनोभिर्युवीन
सारचन्दनघनद्रवमग्नैः । मनुनामुना हवनतो युतं सं
ख्यं त्रिजगत्प्रियः । समनुविन्द विराट्स्यात् । ध्यानादेवा
स्य मनुष्यस्त्रिदशमृगदृशो वश्यतां यान्त्यवश्यं कन्दर्पार्त्ता
जपाद्यैः किमथ नरकुलं मंत्रतः स्यान्नरस्य स्पर्धामुद्धू
य चित्ते महदिदमपि नैसर्गिकी प्राग्यदेनं सेवेते मंत्रिमु
ख्यं सरसिजनिलया चापि वाचामधीशा । आधिव्याधिज
रापमृत्युदुरितैर्युतैः समस्तैर्विवर्ज्जितो भाग्येन दरिद्रता
दिभिरसौ दूरं विमुक्तश्चिरं । सत्पुत्रैः सहृत्तैर्मित्रनि
वहैर्जुष्टोऽभिलाभिः सदासम्यग्भिः परिपुष्टईडितय
शाज्जीवेदनेकाः समाः । अखिलमनुषु मंत्रो वैष्णवा वी
र्यवन्तो महितनरफलास्तासु गोपालमंत्राः । प्रब
लतर इहैषोऽमीषु सम्मोहनाख्यो मनुरनुपमसम्यक्क
ल्पनाकल्पशाखी । मनुमिममजिहासुर्यो भजेद्भक्तिन
म्रो जपहुतयजनाद्यैर्ध्यानवान्मंत्रिमुख्यः । त्रुटितस
कलकर्मग्रंथिरुद्बुद्धचेता व्रजति स तत्पदं तन्नित्यमु
द्धं तदारैः । अंगीकृत्यैकमेषां मनुमथ जपहोमार्च्चनां
नैर्म्मनुनामष्टांगो मा विनारिः प्रमुदितपरिशुद्धप्रस

न्तांतरात्मा। योगीयुंजीतयोगानुदितविस्फूर्तिःस्व
मवोधास्फूर्तिःप्राणास्यःसन्नासनेस्वस्मरंडुनिसखस
न्मीलिताक्षोनिषस्सः। विश्वंभूतेन्द्रियांतःकरणमप
मिनेन्दुग्निरूपंसमस्तंवर्णानेनत्रयानेकलनयनम
येवीजरूपेध्रुवेण। नीत्वातत्तुशिविन्द्वात्मनितमपि
वरामव्ययोकालतत्त्वेनत्वेकोचिदात्मन्यपिल
यत्तुचतंकेवलेयात्मनिप्रांते। निर्द्वन्द्वेनिर्विशेषेनि
रतिशयमहानन्दसान्द्रेऽवसानोपेतेऽप्याकृस्मपूर्वा
मनमहितगिरांशाश्वतेऽप्यात्मनीष्टे। संलयाभ्यस्य
वीजोत्तमममपशालकैर्नीलनिश्वासतेतीःप्रक्षीणाशु
णपुण्यपोनिरूपमपरमस्वित्स्वरूपःसभूयात्। मू
लाधारेत्रिकोणेतरुणतरणिभाभास्वरेविभ्रमंतंका
मंवालार्ककालानलजठरक्रूरंगांककोटिप्रभाभं।
विद्युन्मालासहस्रद्युतिरुचिरलसद्बन्धुजीवाभिरा
मंत्रैगुणपाक्रांतविन्दुजगडदयलयैकांतहेतुंवि
चिन्त्य। तस्योर्ध्वेविस्फुरंतीस्फुटरुचिरतडित्पुंजभा
भावभावाप्रुक्तरुछन्तीसुषुम्नासरणिमनुशिखामा
ललाटेन्दुविम्बं। चिन्मात्रांसूक्ष्मरूपांकलितसकल

स्त्राकनाथादगम्यांमूलेयासर्वथाम्रांस्मरत्तुविसप

मां हृत्कृतो देविनेवः। नीत्वा तं स्थानकैरयो मुखसहस्रा
रारुणाम्भोदरे योनं स्वर्णा शशांकबिम्बमनुतः पीयूष
धारास्रुतिं रक्तां मंत्रमयीं निपीय च स्वयानिःस्यन्दरू
पां विशेषो भूयोऽप्यात्मनिकेतनं पुनरपि प्रोष्णा पथि
त्वा विशेत्। योऽभ्यस्य नित्यमनुदिनमेवात्मनोऽन्त
र्बीजे शौंडरितजरापमृत्युरोगाञ्जित्वाऽसौ स्वयमिव
मूर्त्तिमनंगः संजीवेच्चिरमनिलीनकेशाकापाशः।
स्फुटमधुरपदार्णश्रेणिरस्य प्रभुतात्माकटिति वदन
पद्मान्निःसरत्यस्य वाणी। अपि च सकलमंत्रास्तस्य
सिध्यंति मंत्रवुपरमचनसौख्यैकास्पदं वर्त्तते सः।
भ्राम्यन्मूर्त्तिमूलचक्रादनंगस्वाभिर्भाभीरक्तपीयूषस्र
त्तिः। विम्बाकाशे पूरयंतं विचिंत्य प्रस्यावेश्यास्तत्र वै
श्याय साध्याः। नार्यो नरा वा नगरी सभापि वा प्रवेशि
तास्तत्र निश्यानचेतसास्तुः किंकरास्तस्य कटित्यनार
तं चिराय नन्ति व्रधियो न संशयः। तरणिदलननाथे
शक्रगोपारुणेऽयो रविशशिशिखिविम्बप्रस्फुरच्चा
रुमध्ये। हृदयसरसिजेऽमुष्पामलं कोमलांगम्
सुखमुपनिविष्टं संस्मरेद्धासदेवं। पादाम्भोजद्वयेऽ
रूल्पमलकिसलयेष्वावनौ मन्त्रयानां सलूर्म्मा दा
रकांतौ प्रपदमुजिलसज्जांचिकादण्डयोस्तु। जान्वो

रुद्धैः पिबंगैर्नववसनवरे मेखलादाम्निनाभौ रोमाव
ल्यामुदारोदरभुवि विपुले वक्षसि स्फोटहारे श्रीवत्सकौ
स्तुभे च स्फुटकमलल सत्वध सद्दाम्नि वाह्वोर्मूले केयू
रदीप्ते जगदवनपटौ दोर्द्वये कंकणाढ्ये। पाणिद्वन्द्वांगु
लिस्थे स्तमधुरखसंलीन विस्वे च वेणौ कंठे सत्कुलोत्स
स्फुटरुचिरकपोलस्थलद्वन्द्वके च। कर्णद्वन्द्वेऽथ चो
णे नयननलिनयोर्भ्रुविलासे ललाटे केशे घालोल
वर्हे घतिसुरभिमनोज्ञप्रसूनोज्ज्वलेषु। घोणे विन्यस्त
वेणावधरकिसलये दंतपंक्त्यां स्मितान्त्ये ज्योत्स्नायामा
दिपुंसः क्रमत इति घ्राणैः स्वमनः संवियन्त्रं। यावत्मनो
विलयमेति हरेरुदारमन्दस्मिते जपतु तावदनंगवी
जं। अष्टादशार्णमथवापि दशार्णकम्वामंत्रघ्राणैरथ
समायतमानरिष्या। आरोप्यारोप्यमनः पादारविन्दा
दिहस्मितांतं। अत्र विलाप्य हीण चेतसि सुखवित्सदा
त्मको भवति जपहोमपूजातर्पणमंत्राभिषेकविनि
योगानां। दीपिकेयं मयोभास्यते क्रमः क्रचमंत्र गालि
तानां। संघाय जिभिरछ्छिहराचैषा क्रमदीपिकाकरेण
महद्भिः। करदीपिकेव यथार्थ्यास्वस्तेह महर्निशंसमस्त
सुखावाप्त्यै। यस्त्वक्रान्निजकेलिसाधनमपि ष्ठानास्थि
तोऽपि प्रभुः प्रत्तं मन्मथ पात्तु नारणाकृतो व्याकृत्यलोके

क्र॰ तिकं। यन्नेदीप्तनवेन्दुभाननमयोपेतान्नमार्यंध्रुवं वन्दे
दी॰का॰ कायविमर्द्दनस्थयः कृतेश्रुकम्बुकंयादवं। गोप्यंकेलु
ध॰ ठनपरं विलूनपापमुर्व्वीशंमुदमदपदं श्राङ्गः कृषीष्टः
40 यद्देवेशिञ्जरपनेत्स्मीनमेत्तिनीगेमाशोर्न्दपनेःपरेष्ठ
याति। जगदिदमनुविधवेनयस्मिन्ब्रह्मनेयदनुजन
मजस्त्वंपाति चापि श्रितोयः। यडुकुमहडुदर्चिर्यद्विय
नेच गोपीतमसम्जसद्भवोथज्योतिर्ब्रह्मनौमिकृसं। इति
क्रमदीपिकायामष्टमः पटलः ॥ ८ ॥ सं॰ १९४८
इतिक्रमदीपिकासमाप्ताः ॥ जम्बूमध्ये ॥ लिखितमिदम्

नं.२०२

नं: ६:५

